

Johann Benedict Carpzov Paul Starck

Ad. Nummos. Cornutum. Mosen. Exhibentes. Schediasma

Lipsiae: Bauerus, 1659

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788764438>

Druck Freier Zugang

A-N
A-G
A-9
A-7
A-N

84.

52 b. 5.

192p
A-C
A-E
A-B

Pr. 104
44 M
A-L

B-E
A-K
A-M
A-C
A-B
A-M
A-C
A-S
A-B
A-L

A-C
A-E
A-G
A-D

40p
43p
29p
14p
30p
30p
41p
Pr. 7. 52p
66p

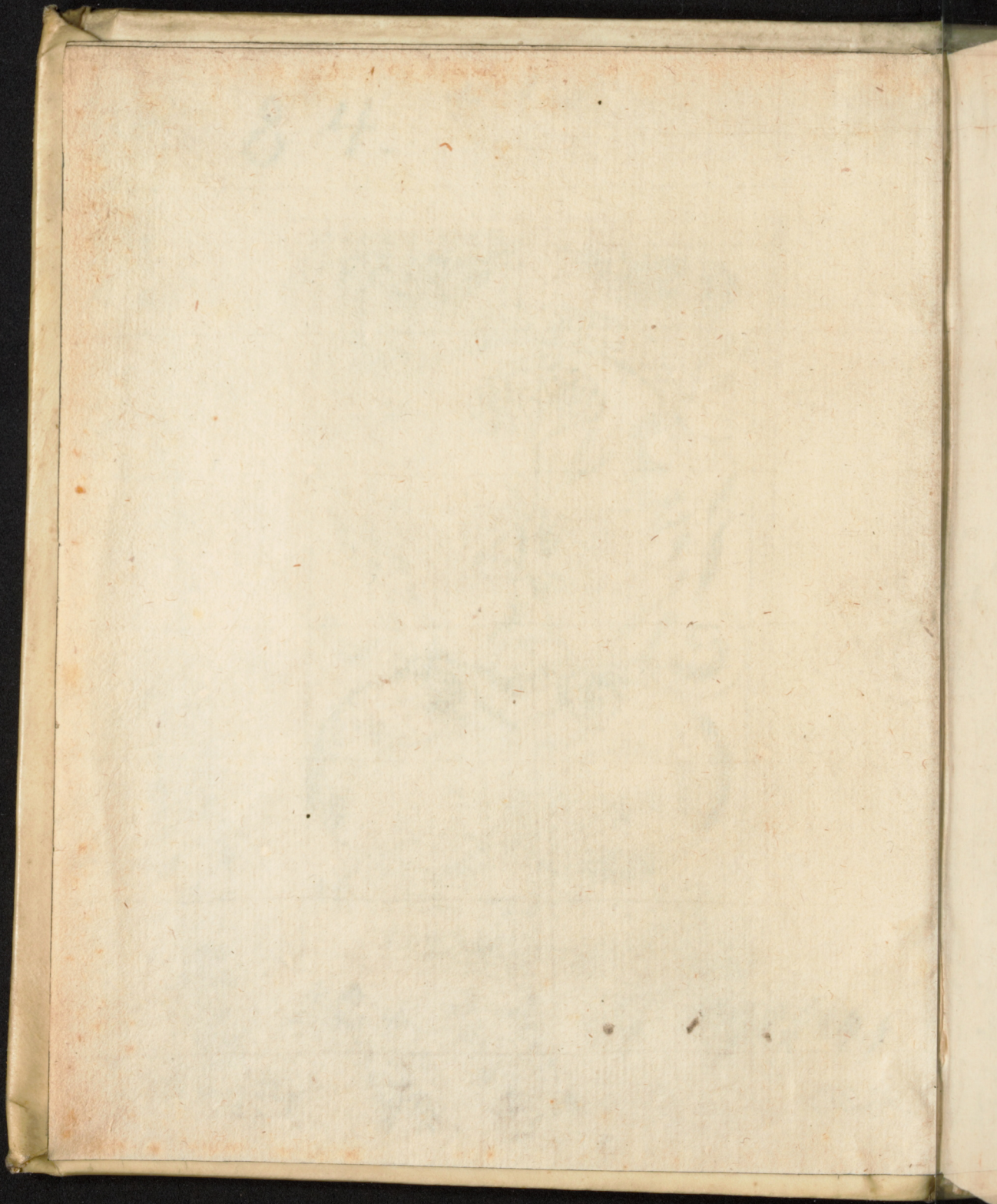
A-B
A-E
A-C
A-D
A-M

Fa 1092 (84.)

<16.7h.>

1. J. B. ...
2. B. ...
3. A. ...
4. J. ...
5. A. ...
6. F. ...
7. P. ...
8. J. ...
9. J. ...
10. H. ...
11. H. ...
12. S. ...
13. B. ...
14. N. ...
15. P. ...
16. V. ...
17. A. ...
18. F. ...
19. S. ...
20. C. ...
21. J. ...
22. L. ...
23. - ...
24. - ...
25. S. ...
26. S. ...

1. Jo. Bened. Carpovii Patris, Vindicta Doctrinae de Sacramenti.
2. Bulaei (protr.) Ulenchius Errorum Lapjtoru de Sacram. Noie et Def.
3. M. Geor. Hofmann (protr.) de Sionis pœnit. ex Joels potissimum.
4. Jo. Ulricq. Chayer (protr.) de Imagine Dei Homini primævo concreta.
5. Andreas Kühn (protr.) de Universalis gratia.
6. Fridericus Holzmann (protr.) de Symbolo Apostolico contra Calixtum.
7. Balthasar Fridericq. Saltmann (protr.) De Processione Spiritus S.
8. Jo. Fridericq. Heilbrunnensis. De Tractu Patris ad Filium. p. Jo. 11. 44.
9. Jo. Geor. Dorschner ad Op. Juda v. 5.
10. Hennicq. Schmid (protr.) De Cathedra Petri.
11. Hennicq. Philippus Heruart de Raptu Pauli. & sic.
12. ~~Fructus~~ Prop. Hulfemanns de Peccato in genere et in sp. de originali.
13. Bernard Schmid De Lingua Ebrea.
14. ~~Witth~~ prof. Meijner. de Vita Salomonis curriculum.
15. Balthasar Boebelig de Phrasi N. Testamenti.
16. Victor de Wilm et Thummim. 15. b. f. d. m. de Cherubim
17. Michael Lubmütz de Judaim.
18. Francisc. Fide Analysis ad Rom. vi. 2.
19. ~~Christoph~~ Phi. Christiano Chemnitio de Peccato in Spir. S.
20. Christian Chemnitig de Tentatione sensus et in existentia Dei.
21. Idem de Fide Demonum.
22. Jo. Ernest Gerhant de Aditu legitimo propagandi fidem.
23. Idem de Salute Infantum ante baptismu decedentium.
24. Idem de Sponitat. ad Nov. Test. Syriacum.
25. Sebastiani Niemanni Fides Pontificia non Fides.
26. Jo. Bissumy de Uia adventu frustra a Judæis adhuc expectato.

27. Jo. Trissinūſ de Juliano Anno Paſchali. Ep̄d. XII, 3. p.
28. —. Idem de Angelo Federis.
29. —. Idem de Pontificum Ebraorū Veſtitu ſacro.
30. Jo. Bened. Carpovig de Arca Federis.
31. —. Idem de Quaſtione: Quoſum Arca perrenerit.
32. —. Idem ad nummos Cornutum Moſen exhibentes.
33. —. Idem ad Majemon. Hitch. VII. A. xvi.
34. —. Idem de Gigantibus.
35. —. Idem de Crethi et Pletthi.
36. —. Eundem verſio Hithot Thaamith Majemon.
37. Jo. Andreas Boſig ad 2 Timoth. II, 22.
38. Chriſtiang Koethold de Origine Philoſoph. Barbariae.
39. Jo. Faber Argent. de Cauſa Peccati.
40. Jo. Pappi Quaest. et Reſponſ. De Eccleſia Catholica.
41. Jacobus Froereſen de Haereſibus et Aereſicis.
42. Jo. Georg. Doſſchauer de Unione Hypoſtatica Ca. II, 9.
43. Balthaſar Raithij Specimen Collegii Bibliici ex Obadi.
44. Jo. Wiſtachiſ de Punctis Hebraorū vocalibus.
45. Jo. Winkelmannſ de Meſſia noſtro Jeſu ſec. xxiii. 3. & 4.
46. Jacobi Leonoldii Praefide Fræregenio Feſculi Paſtoris Dom.
47. Wilhelmi Lyſeni Chriſtus Patiens Gaſ. Lxxiii.
48. Jo. Conradi Sumii Iudaei Inexpuſabiles.
49. Jo. Schmiel de Reſurrectione Chriſti ſec. II. 1. 1. 1.
50. Wilhelmus Lyſenus de Eadem.
51. Elie Schadaei Theſer de ſpiritu S.

M. Jo. Philippo Parnio
Paſt. H. Heilbr. 1695.

NOBILISSIMO CLARISSIMO
DOMINO

JACOBO BORNO

JO. BEN. CARPZOY

בש הקבר

A D. NUMMOS.

CORNUTUM MOSEN.

EXHIBENTES.

SCHEDIASMA.

PRID. NON. JUN. A. O. R. M. DC. LIX.

SOLENNITER.

P. P.

JO. BENEDICTUS. CARPZOY.

RESPONDENTE.

PAULO. STARCKIO. VARISCO,

PH. ET. BON. ART. BACC.

LIPSIAE, TYPIS, JO. BAVERI.

3
37

5

4

4

NOBILISSIMO. CLARISSIMO Q.
DOMINO.

JACOBO. BORNIO.

JO. BEN. CARPZOV.

S. P. D.

Quoniam alii addictus es disciplina, audeo tamen
Clarissimo Nomini Tuo inscribere, quicquid hoc le-
vium schedarum est. Novi divinam animi Tui præ-
stantiam, cui inter severiora Civilis doctrina, & Jurispru-
dentia Studia unum otii oblectamentum est, Humaniores
litteras, atque alias subinde artes excolere, ne ad unius rei
misellam Scientiam velut alligatus videaris. Unde non MA-
GNIFICO TVO PARENTI solum, ac Nobilissima Familia;
sed universa quoque Patria spem maximam fecisti, fore, ut
Rempubl. & Literatum Orbem, cujus natus es bono, juves
aliquando, & illustres. Quod ipse etiam non falsus Vates
nunc prædico, admodum mihi gratulatus, de admissionis
interioris Amicitia, qua Tecum mihi hætenus intercedit.
Id quam grata mente agnoscam, publica hac compellatio-
ne testor. Accipe igitur presentes chartulas, quas can-
dide & devote obfero, TIBI, TVIS Q. perpetuo de-
vinculus. VALE. E Museo, III. Non. Jun. A. O. R.
cb lcc LIX.

בש הקבר

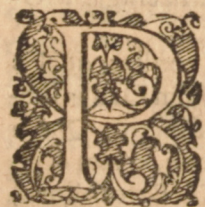
EXERCITATIO

Ad

NUMMOS EFFIGIEM MOSIS CORNU- TAM EXHIBENTES.

CAP. I.

Occasio differendi de Nummis Mosaicis. Summa dicendorum. *Hottingeri, Bartholini, Seldeni, Geieri Nummi Mosen cum Cornibus Arietinis exhibentes* quales? In quo conveniant differantve? Coniectura nostra circa Torquis Inscriptionem. Aliud Numisma, quod faciem Mosis cum Cornibus rectis in fronte representat, describitur. Qualis *Lans* moneta? Nostra de his nummis ἐπιγραφισ. Numismata *Bangi* cum Nomine & *Vaseri* cum Imagine Salvatoris quæ?

Revenerunt ad manus nostras his diebus Celeberrimi Viri, JO. HENRICI HOTTINGERI Cippi Hebraici, Libellus mole quidem exiguus, elegantissimus tamen pariter & eruditissimus, quo Judæi cujusdam Hebræam Monumentorum tum intra, tum extra terram sanctam observatorum descriptionem Latina donavit Civitate, additis doctissimis Notis, & Dissertatione de Nummis Orientalium. Offendimus in hac *inter alios Nummos, quos exhibet, æreum quendam, *) pag. 136. faciem MOSIS CORNVTI representantem, quem statim, adde schema ut primum vidimus, supposititium esse suspicabamur, non ^{ibid. xri inci-} sum. in Veteri Judæa cufum, quod Verborum Steuchi, Episcopi

A

Xifamenfis

37

4

5

4

†) Vid. CL. Xifamensis † recordabamur, ridere nos, atque execrari Judæos, quoties Mosen in Templis nostris Cornuta facie depictum videant, quasi nos esse eum putemus Diabolum quendam. Quare in animum induximus Materię jucunditate illecti, meditari aliquid de eo, præsertim, cum dissertationem aliquam flagitare videbatur promissum, quod Amplissimæ nostræ Facultati Philosophicæ stipulata nuper manu fecimus. Cui singularis accessit Benivolentia summi Viri, Pl. Reverendi & Excellentissimi D.D. MARTINI GEIERI, Adfinis nostri loco Patris æternum Venerandi, quibus id genus nummos nobis exhibuit, quos, simul cum Hottingeri, hujus Dissertationis materiam selegimus, spe freti non dubia, nos Veniam impetraturos, si non omnia ad Lectoris palatum erunt. Neque enim ex anguibus, ut ille ait, Andromachen concinnare animus est, sed quæ brevi hoc temporis spatio sponte se obferent, arripiemus, & ut aliud ex alio in mentem nobis incidet, ita quidque persequemur. Quod ipsum tamen ne prorsus extra ordinem fiat, adhæc quasi summa Capita respiciemus: AD NUMMORUM DESCRIPTIONEM: deinde ADEORUM REJECTIONEM: tum AD NATALES: & demum AD OCCASIONEM, qua factum est, ut CORNUA in effigie MOSES expressa sint.

A Descriptione ergo ordiemur, quo constet, quales sint hi Nummi, quos innuimus: schemata enim Oculis subijcere cum alia prohibent, tum in primis festinatio. Quem CL. Hottingerus in de Nummis dissertatione, quam diximus, proponit, eum etiam nobis sistunt Th. Bartholinus, qui se Romæ eum accepisse ait libello de Vnicornu, * & Jo. Seldenus, qui Shenæ, in agro Surreienfi circa nonum à Londino lapidem, inter ruderâ repertum ad se pervenisse scribit in recondita Eruditionis Opere de Jure Naturali & Gentium juxta disciplinam Hebræorum†. In eo tamen aliquantum differunt, quod Hottingerus in Schemate Vocæ

ⲓⲱⲨ Punctum [L.] sive τελείαν σιγμήν, ut Græcis dicitur,

†) Vid. CL. Xifamensis † recordabamur, ridere nos, atque execrari Judæos, quoties Mosen in Templis nostris Cornuta facie depictum videant, quasi nos esse eum putemus Diabolum quendam. Quare in animum induximus Materię jucunditate illecti, meditari aliquid de eo, præsertim, cum dissertationem aliquam flagitare videbatur promissum, quod Amplissimæ nostræ Facultati Philosophicæ stipulata nuper manu fecimus. Cui singularis accessit Benivolentia summi Viri, Pl. Reverendi & Excellentissimi D.D. MARTINI GEIERI, Adfinis nostri loco Patris æternum Venerandi, quibus id genus nummos nobis exhibuit, quos, simul cum Hottingeri, hujus Dissertationis materiam selegimus, spe freti non dubia, nos Veniam impetraturos, si non omnia ad Lectoris palatum erunt. Neque enim ex anguibus, ut ille ait, Andromachen concinnare animus est, sed quæ brevi hoc temporis spatio sponte se obferent, arripiemus, & ut aliud ex alio in mentem nobis incidet, ita quidque persequemur. Quod ipsum tamen ne prorsus extra ordinem fiat, adhæc quasi summa Capita respiciemus: AD NUMMORUM DESCRIPTIONEM: deinde ADEORUM REJECTIONEM: tum AD NATALES: & demum AD OCCASIONEM, qua factum est, ut CORNUA in effigie MOSES expressa sint.

*) cap. X.

†) lib. 2, cap. 6. fol. 191.

EXHIBENTES EXERCITATIO.

zur addiderit, in cuius locum a Seldeno, & Bartholino Crucis signum, seu ejusmodi figura, qua Vett. Romani numerum denarium [x] exprefserunt, furrogatur. Ab his nummis nihil fere discrepat eorum alter, quorum nobis copiam fecit Excellentiffimus D. Adfinis, quidpe in hoc, ut in illis ex una parte facies Mofis Barbata adparet, cum Arietis Cornibus auribus tenus circumflexis, cum torque infuper, five Collari, cui addita infcriptio:

משה

Ex altera, Verba Primi præcepti hoc modo:

לא יהיה לך

אלהים

חרים

לפני

Id tamen nobis non conftat, quid ultimum illud post Vocem משה fit in collari, in quo Hottingerus, & Seldenus ac Bartholinus difcrepant, cum protuberantes literæ in hoc & in fequenti Nummo Vetuftate fint nimium deletæ. Apparet tamen aliquo modo, quantum fufpicari poffumus, prima Alphabeti litera א Aleph, quam per Rafche thebos, more Hebræis ufitato pofitam arbitramur, & notare idem, quod אמר DIXIT. Vnde ifte promanaret fensus, & coherentia: משה אמר MOSES DIXIT. Quid vero dixit? nempe Præceptum illud, quod jam in altera Nummi facie fequitur: **NON ERUNT TIBI DII ALIENI CORAM ME.** Judicet ipfe imbecillium Conatum noftroꝝ benignus Interpretes. Meræ enim funt Conjecturæ, quæ liberam cuique divinandi poteftatem relinquunt. Quod fi tamen Seldeni Nummus exprefse Crucis exhibuit icunculam in Collari, ficuti teftatur ipfe, non veremur, & huic Numismati, fi quis allatam Opinionem impugnare velit, adfcribere idem Crucis fignû, quidpe fuppeditaturum poftea argumentum contra ejus Autoritatem. Alterum Numisma CORNUTUM MOSEN repræfentans, quod Patrono & Adfini Venerando,

A 2

D. D. GEI-

37

4

5

4

D. D. GEIERO, Academiae pariter, & Ecclesiae Ornamento debemus, nos nullibi haecenus fatemur adhuc vidisse. Exhibet hoc una parte faciem Mosis Barbatam, caput capillatum & crispum, ita tamen, ut in fronte è Capillis CORNUA RECTA ANTRORSUM protendantur, cum Inscriptione in Collari משה Parte altera eadem ipsa praese Verba fert, & eandem ipsissimam scriptionis formam, quae in praecedenti Numismate. Ejus fere figurae Monetam quidem ex antiquaria CL. Viri THOMAE LANSI pia recordationis supellestili deproinsit Gulielmus Schickardus, Vir rararum, dum viveret, Eruditionis, è cuius Tarich (a) Doctissimus Jo. Seldenus suo de Jure Naturali & Gentium Operi (b) eam inseruit, mutuatusque est Illustris Claudius Salmasius de Coma (c). Id tamen discriminis habet à nostro, quod Caput Cornibus plane destitutum exhibeat, solum capillatum & crispum, qualiter in Caelsti Visione Mohammedi apparuisse refert Rodericus Ximenez. (d) Atque haec sunt illa Numismata, quae cum Mosis facie CORNUTA videre contigit; de quibus tamen adfirmare nulli dubitamus, esse suppositicia, barbara, & recentia, cujus generis plura circumferuntur. Qualis moneta V. G. Thomae Bangio, Professore Hafnienfi oblata est, vario characterum Hebraicorum, quibus τετραγωνισμοι יהוה constat, Schemate pulchre ornata, de qua quid ipse statuatur, videre una cum Schemate poteris in Caelo Orientis, & Prisci Mundi (e). Qualem etiam Gaspar Waserus (f) exhibet, & ex eo postmodum Crinesius, (g) in honorem Servatoris nostri causam, in cujus una facie imaginem Servatoris Vultu placido, venusto, & amabili, cum Voce ישו videre est: in altera talis Inscripção:

משיח

מלך בא ב

שלום ואור

מאדם עש

וי חי

f. 23. 24.

h. c. MESSIAS. REX. VENIT. CUM. PACE.
ET. LUX. DE. HOMINE. FACTA. EST. VITA.

Quos

a) Proem, ad Tarich.

Regg. Perf.

p. 33. 34.

b) loc. cit.

fol. 190.

c) Epist. de

Casarie Vi-

ror. & Multi-

erum Coma,

p. 79.

d) Histor.

Arabic. cap.

5, vid. Schi-

ckard. loc.

cit. & Hot-

ting. Hist.

Arab. lib. 1.

c. 3 p. 57.

e) Exerc. 2.

p. 195.

Eundem nū-

mū vidimus

Vlmæ Svev.

ap. Chr.

Weickmann.

Patrit. cujus

materia erat

orichalcum.

Vid. & Hot-

ting. de

Num. p. 114.

f) lib. 2. de

Num. antiq

Hebr. cap. 3.

p. 62. col. 2.

g) Babel c.

2. memb. 1.

Quos nummos quemadmodum nemo Judæorum manu formatos adfirmabit, ita verisimile non est, istos, quos dedimus, Judæorum esse, ut in sequentibus ostendemus.

CAP. II.

Judicium *Schickardi*, *Salmasii*, *Seldeni*, de Nummo Lanfiano *PRI-MVM Argumentum contra Numismatum cum Mose Cornuto Antiquitatem & Autoritatem*. Qui Literarum Characteres primigenii? Recensentur utriusque sententiæ Defensores. Laus *Buxtorfi*, Nostra de hac controversia Opinio. *Argumentum SECUNDVM*. Voces an, & quomodo sub lineæ finem dividant Hebræi? *R. Majmonidis & R. Alphefi* Regulæ, Apices literis imposta Hebræis quid indicent? *TERTIVM Argumentum* Judæorum Odium erga Sanctam Crucem Quomodo eam circumloquantur? Convitium *R. Lipmanni* de nigra Asinorum Cruce. Quid *R. Bechai* notet per *MOVERE DIGITOS HINC INDE*. *Seldeni* de suo Nummo Judicium *Argumentum QVARTVM*. Judæorum quorundam superstitio circa Imagines. *R. Levi Barzelonita*, *R. Abarbanelis*, *R. Menasseh ben Israel* expositio Loci *Exod. XX, 3*. Historia ex *Mischna* de *Proclo*, & *Gamiele* in *Veneris balneo* se lavante. Imagines in Judæorum *Minhagim* sive ritualibus. *R. Gamalielis* picturæ *Lunæ* ex *Talmude Mass. Rosch haschanna*. Distinctio Hebræorum inter imagines בולטות & שוקעות. *R. Mikozis*, & *R. Majmon* de ea. De *Annulis sculptoris*, quid sentiant Hebræi? Opinio *Baal arba Turim* & *R. Mikozis* de hominis figura integra & mutila Decisio ex *Opere Talmudico*. Οὐδὲν ἄλλο καὶ Matth. XXII, 17. 20. in quo *Cæsaris effigies*, quale, & num Judæis eo uti licuerit?

DE Lanfiano ære, quod *Schickardus*, & ex eo *Seldenus*, & *CL. Salmasius* depromunt, antè omnia monemus, nihil nos certi pronunciaturos, quibus constitutum, de istis solum agere Nummis, qui *MOSIS FACIEM CORNUTAM* exhibent. Nolumus pugna-
re cum iis, ubi contradicendi Labore supersedere possumus, quos ἰσοθῆξ dudum crediderunt (a) Eruditi. Viderint ipsi, qui *Antiquitatem & Autoritatem Nummi* sive adseverant, sive negant, In illis *SCHICKARDUS*, qui antiquissimum

A 3

a) Vid. Th. Bartholin. Epist. ad CL. Salmas. Diss. de Latere CHRISTI aperto affixum
xa, p. 346.

*Le fol. 290 & 6
196.

- a) Sepher Ikkarim, fol. 81. col. 2.
b) in fine Commentar. super Pentateuch.
c) Animadvers. ad Chronic. Eusebii, p. 103. 109.
d) lib. de Mensur. & ponderib.
e) Gramm. Hebr. sub. fin.
f) lib. 2. Chronol. ad A. M. 3603.
g) cap. 57. Comment. ad diff. Locc. Exod. p. 223. 224.
h) l. 2. de Numism. Antiq. Hebr. c. 3. p. 61. col. 2.
i) l. de Jur. N & G. juxta Hebr. disciplin. cap. 6. fol. 198.
k) part. 2. Philol. Sacr. cap. 2. p. 136.
l) Praefat. in Libb. Regg. Tom. 4. Op. p. 7.

AD NUMMOS MOSEN CORNUTVM.

finum vocare, nil dubitat, & ab illius gentis artifice quodam formatum, cui per Kabbalam plus de Mosis Persona constare potuerit, quam nobis tempore multo posterioribus. Et SALMASIUS: Crediderim facile, inquit, cum ipso Schickardo, non ab ipso Mose usum hunc Nummum fuisse, nec à Bezaleele ejus jussu; sed eum antiquissimum esse constat, & illo tempore formatum, quo Judæi non ignorabant, qualem sibi consuram usurpare licitum esset, ipsique adeo Mosis, qui Legem condidisset de Capillo in circuitu non deradendo. Videri tamen poterit, quid in contrarium adferat(*) SELDENUS. Nos, quæ de nostris Nummis diximus, non Judæorum manibus formatos, sed barbaros esse, & supposititios, probare jam decet, quod brevissimis, quantum fieri potest, expediemus.

PRIMO itaque, si eorum subscriberemus Opinioni, qui Samaritanos literarum Characteres Mosis tempore usitatos, & hanc quadratam Elementorum Hebraicorum figuram longe demum post Mosis tempora introductam adferunt, id firmiter adstruere possemus, non usum hunc nummum esse ante Babylonicam Captivitatem, ne dicam Mosis ævo à Mose ipso aut Bezaleele, cum iis literis, quibus hodie utimur, utriusque Nummi faciei inscriptio adpareat. Quod fieri non potuerit, si vel Esræ vel alius cujusdam essent inventum, quod præter Rabb. Josephum Albo, (a) & Mosen Gerundensem (b) Magni Viri confirmant. Josephus Scaliger, (c) Benedictus Arias Montanus, (d) Robertus Bellarminus (e) Gilbertus Genebrardus, (f) Jo. Drusius, (g) Gaspar Waserus, (h) Jo. Seldenus (i) Bartholomæus Majer, (k) & alii Hieronymum secuti, qui Samaritanas literas scribit (l) antiquissimas, certumque esse, Esræ Scribæ Legisq; Doctoris post captam Hierosolymam, & instaurationem Templi sub Zorobabele alias literas reperisse, quibus nunc utimur, cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. Enimvero alii contra non vilioris nominis Viri docti hanc

Literatur-

Literaturam, quæ ad nos pervenit, primigeniam cum B. Luthero nostro defendunt, è quibus saltim nomino Jo. Gerhardum (a), Abrahamum Calovium (b), Nicolaum Ful- lerum (c), Gulielmum Schickardum (d), Christophorum Crinesium (e), Jo. Leusdenium (f), & Thomam Bangium (g), qui peculiarem nuper ea de re Exercitationem Hiero- nymo opposuit, plurà adversus Scaligerum, & Bartholo- mæum Majerum promittens. Sed & præ reliquis unus om- nium instar nominandus erat JO. BUXTORFIUS, (*) at- que tantus Vir! Surgite quotquot bonas literas amatis, & Ve- nerandum Nomen dignis mactate laudibus. Hic ille est, qui sacrosanctam Linguam Christianos docuit, & Judæo- rum Talmudisque arcana, quæ multa jam seculà ignorarunt, primus prodidit. Quæ posterior sententia, cum & nobis videatur probabilior, & rationibus numero plurimis, pon- dere gravissimis sit munita, nihil nunc quidem ex hoc capite adversus istam Monetam urgemus, præsertim cum inficias ire nequeamus, posterioribus Israelitarum temporibus, sub Templo secundo, cudi eam potuisse.

Quare SECUNDO suspecta in hoc nummo est barba- ra Inscriptionis distinctio, quod vitia a Vetustate contrahe- re non potuit. Quis enim Hebræorum unquam Voces ita dividit, ut una Vox lineam alteram claudat, alteram inchoet,

לא יהיה לך
אלהים
חריב ע
פני ל

qualiter heic in Nummo divisas cerni- mus, ubi in litera א Vocis אלהים de- finit secunda Inscriptionis. Linea, ter- tia in sequentibus חריב incipit, quæ rursum פני clauditur, ultimæ lineæ re-

servato ל Lamed, ut particulam ע constituat? Certe Voces sub lineâ finem ita dividere nõ solent Hebrai, quem- admodum Græci, Latini, Germani, aliique; sed vel literis dilatabilibus lineâ hiatus ornatus gratia explent, vel exan- dandæ Vocis aliquas literas adponunt, etiam, ut recen- tiores nonnulli, inverso ordine, quas in sequenti li- neâ repetunt. Quod Pueris Hebraizantibus vel ex Gram-

- a) Exég. Loc. de Script. S. cap. 6. p. 128 seqq.
- b) Critic. sac. Tract. 2. dis. 2. memb. 3 p. 325. 326.
- c) lib. 4. Mi- scel. sac. cap. 4. p. 430. seqq.
- d) de Jure Regio Hebr. cap. 2. p. 39. 40.
- e) Babel. f. de confus. Lingg. c. 2. p. 19.
- f) Jon. Illustr. Dissert. 1. de Text. Hebr. & Ling. num. 6.
- g) Cœl. Orient. Exert. 3. p. 209. seqq.
- *) pecul. Dis- sert. de liter. Hebr.

37.

4

4

43

* Halacha
Tphillim
cap. 7.

matica constat. Ipse R. Moses Majemonides in Opere suo
Jad chafaka * hoc præcipit, cum ait: **ל**ו נודמנה לו
תיבת בת חמש אותיות לא יכתוב שנים בתוך
הדף ושלוש חוץ לדף אלא יכתוב ג' בתוך וב חוץ
לא נשאר מן השיטה כרי לכתוב ג' מניח המקום
: **ל**ו ומתחור מתחור: *Si adest Vox quinque lite-*
rarum, non scribat duas intra columnam, tres extra, sed tres in-
tra scribat, & duas extra. Sin vero tantum non superest spatium in
linea, ut tres scribi possint, relinquat locum Vacuum, & inchoet
novã. Quæ circa Vocem אחרים observanda fuisset. De particu-
cula על vero non minus huc quadrat, quod R. Alphes mo-
net in Talmudis Compendio: †

Hileoth Se-
pher Thora,
pag. 348 col.
1.

נודמנה לו תיבה בת ב' אותיות לא יורקנה בין הרפין אלא יחזור להתלק
: *Vocem duarum literarum non dispergat in 18 pa-*
ginas, sed integram transferat ad frontispicium alterius lineæ.
At longe heic aliter, quod satis arguit, minimè Judæorum
opus esse, sed alius, qui Latinos Græcosque in scribendo
imitatus est, queis ipsis tamen datur vitio, si duarum litera-
rum particulam, veluti A-D. M. E. dispescant. Præterea
Virgulæ illæ, sive Apices literis **א** & **י** impositæ, à Latinis, Græ-
cis, &c. quibus in usu, ut divisam Vocem his connectant,
mutuatæ sunt, quæ longe aliud Hebræis notant, ceu Incom-
parabilis JO. BUXTORFIUS docet * de Abbreviaturis.

* pag. 7. 8.
seqq. Edit.
Noviss.

a) Lex. Tal-
mud Rabb.
fol. 1658. &
2542.

β) cap. 2. **אין**
מעמידין
fol 25. col. 1.
Edit. Venet.
γ) num. 56.
p. 35. Edit.
Hacksp.

TERTIO, Si Crucis Icuncula in Collari Mosis est ex-
pressa, ut ex Seldeno supra adduximus, quis delirabit adeo,
ut Nummos istos Judæi tribuat? qui tanto flagrant sanctif-
simæ Crucis odio, ut non modo non scribant, sed ne nomi-
nent quidem? Vnde occultâ appellatione, quando Vocare
volunt, circumloquuntur per **שתי וערב** *Stamen & subre-*
gmen. Videatur aureum illud XXX Annorum Opus (α) Ma-
gni BUXTORFI. Exemplum est in Talmudis Masecheth
Avoda Sara (β), & in R. Lipmanni sepher Nizzachon (γ),
qui propterea nos, prout solet Satanæ proles, deridet, ob ni-
gram

EXHIBENTES EXERCITATIO.

gram Afinorum Crucem, quasi ideo Servatorem nostrum
 Iefforem Afini vocemus, הנוצרים (inquit * ad Zacharia *) num. 166.
 quendam locum מפרשים את זאת על הנוצרי וסמכו pag. 143.
 לרבריהם שעל כתפות החמור נראית כשתו וערצו
 Christiani textum hunc (Propheta, † Ecce Rex Tuus Venit.--- †) Zachar.
 insidens afino, pullo, filio afinarum) de Nazareno exponunt, 9, v. 9.
 & probant suam sententiam inde, quod in scapulis Afini CRVX
 quodammodo adpareat. Et quibusdam interpositis hanc sen-
 tentiã a seipso nobis affictã his impugnat: † גנאו גדוהו † pag. 144.
 להם שוביאו ראויה מן יצירת הכרוות שהרי כר
 אדם המונח על פנוו ופושט רגליו נראוה שתי
 Magna ipsis ignominia est, quod argu-
 mentum petant a figura creatorum. Ecce enim quisvis homo in-
 cumbens faciei, & passis pedibus representat crucem post ipsum
 consistenti Similiter R. Bechai in Kad hakkemach (ד) expo- †) fol. 20 col.
 siturus Vocem המתקדשים quise sanctificant, Christianos 1. super Esa.
 ea notari dicit: אלו ארום שרגילין לנענע מצבעותיהם 66. v. 17.
 Illi sunt Edomei, qui solent movere digitos
 suos hinc inde. Movere autem hinc inde digitos, nisi aliud
 Judæo est, quam Cruce se signare. Quod publicis ad Lip-
 mannum Lectionibus erudite observavit Excellentissimus
 harum literarum Profeslor D. JO. ADAMVS SCHERZE-
 RVS, Præceptor noster colendus. Quare ob hanc Crucis
 formam à Christiano quodam formatum Nummum suum
 suspicatur Seldenus: (ε) Delitescere, inquit, in Mosis hujus
 Collari Crucis videtur icuncula nomini subjecta, adeo de-
 mum, ut Christiani alicujus opus esse suspicer, fortean ideo
 ante secula aliquot factum, ut officiosi Muneris vice inservi-
 ret ad Judæos aliquos sive demerendos, sive ad Christia-
 nismum civiliter invitandos. Nam quanquam à faciendis
 ornatus animive causa hujusmodi imaginibus protuberan-
 tibus ex more eis abstinentum erat, factis tamen, modo in
 Venerationem neutiquã fierent, ex disciplina sua uti, adeo-
 que dono accipere, rite potuere. Hactenus Seldenus.

QVARTO. Pugnat cum lege Divinã, & alienum pla-

B

ne est

ne est institutis & moribus Judæorum, ut imagines ejusmo-
di forment. Prohibet enim expresse DEVS, * **שְׁלֹשָׁה**

*) Exod. 20.
v. 3.

לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וְכֹל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
וְאֲשֶׁר בַּאֲרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ;

*Non esse faciendum sculptile, aut ullam similitudinem, que vel
in caelis supra, vel in terris infra, vel in aquis sub terra sunt.*

Quod quidem Præceptum religiosiores quidam Judæorum
adeò superstitione observarunt, † ut omne sculptum pi-
ctumq; summæ Execrationi habuerint, atque non semel, nō
dicam ab statuas aliquas hominum aut deorum, aut Aquila-
m argenteam in Templis eorum collocatas, sed saltim ob-
militaria Insignia Exercituum Romanorum, regioni illata,
graves turbas dederint, vitam potius profunderere, quam tale
quid admittere parati. Fuere nihilominus posteriori-

*) vid. Gasp.
Waferus lib.
2. de Antiq.
Hebr. Num.
cap. 14, p. 86.
ol. 2.

bus temporibus alii, qui inter **לְעוֹ וְלִבְנוֹ** *Imagi-*
nes que ad Idololatriam, & que ad ornatum fiant, distingue-
rent, quarum hæ concessæ sunt, illæ prohibitæ. Hac distin-
ctione labascere nostrum Videtur Argumentum. Ita enim

*) in sepher
hachinnuch
prac. Neg.
29, quem Li-
brum fere
recens Hot-
ting. No-
godes, p. 41.

R. Levi Barzelonita * Præceptum interpretatur, quasi Ve-
titum sit modo, **לֵאמֹר נַעֲשֶׂה צִלְמוֹת שִׁיעֲבֵרוּ אַפִּילוּ**
לֹא עֲבֹד עֲבֹדָה אֲוֹתָם הוֹשִׁיָה לְבָר אֲסוּרָה
לְהַרְחֹק מִמֶּנּוּ וְאִין הִפְרַשׁ בֵּין שִׁיעֲשֶׂה בֵּירוֹ אוֹ

יִצוּהָ לַעֲשׂוֹתָ: *Ne faciamus Imagines, ut colantur, et si*
is, qui facit, non colat eas. Prohibetur autem fabricæ sola ad
removendum scandalum, Neque discrimen subest, sive quis fa-
ciat ipse, sive facere jubeat alium. Non aliter R. Abarbanel: †

†) Comm.
ad h. l.

לְעֹבְדֵם לְשֵׁם אֱלֹהִים אוֹ לְשׂוֹמֵם אֲמָצוֹ בְּיוֹם שַׁלְכֵיךָ
אֱלֹהֵיהֶם וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרָ לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
יִעֲבֹדוּם: *h. e. ut R. Menasfeh ben Jisraël de eadem Mate-*

*) Conciliat.
q. 30. in
Exod. p. 142.

ria loquitur: ne quis adoret eas tanquam deos, aut habeat pro
Conciliatoribus hominum & prima causa. Hinc in Talmude
Rabbam Gamliel hoc quoque Excusationis loco attulisse
legitur, cum a Proclo, (quem גַּי מִין Glossa vocat) repre-
henderetur, quod se in balneo lavaret, in quo Veneris esset
statua. Recensebimus Historiam, prout in Mischna Baby-

lonicz

Ionica, Mafsechet Avoda sara * consignata est: הצלמים שאר

פרוקלוס בן פלוספוס את רבן גמליאל בעבו fol. 44.

שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמר ליה col. 2. Edit.

כתוב בתורתכם לא ידבק בידך מאומה מן ההדס Vener.

אפרודיטי מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמ' †)

לו אין משיבין במרחץ וכשיצא אמ' לו אני לא Venerem ne-

כאתי כגבולה היא באה כגבולי אין אומרין נעשה tat a Græco

מרמץ לאפרודיטי נוי אלא אומרם נעשה אפרודיטי ἀφ'εδ'ιτ'η.

Interrogavit Proclus Philosophus Rabbam Vid. Cl.

Gamlielē, quare in balneo Veneris † se lavaret, dixitque: Buxtorf.

Scriptum in Lege Vestra est: * Non adherabit quicquam in ma- Lexic. Talm.

nu tua de Anathemate illo. Quare itaque Tu in Veneris balneo Rabb fol.

te lavas? Dixit ille: Non respondere licet in balneo. (Glossia: 197. πικρὰ τῆ

†) Syntag. 1. de dīs Syris

Non respondere licet ad Verba legis in balneo pag. 124. cap.

quia tum homo stat nudus.) Cum vero exiisset, dixit ad eum: 9.

Non ego in Veneris terminum Veni, sed illa venit in meum. Non *) Deuter. 17.

enim dicimus: Factum est balneum, ut Venerem ornet; sed. v. 17.

Facta est Venus, ut exornet balneum. Hæc Milchna, cum qua *) cap. 142.

conferantur Arba Turim, liber Hebræorum Juridicus & ritu- †) Halacha

alis in Jore deah *, & R. Moses Majemonides †, Avoda sara,

qui ex hoc loco regulam constituit, quam huc transferre *) Editio nobis

brevitatis studium non permittit. Ita nechodie apud Ju- Amsterdam, est. A.

dæos nefas habetur, formare imagines להחלמר discendi 405. לפק

docendique causa, V. G. Res Patriarcharum gestas, eorumq; Christi 1645.

figuras & leonas, item figuras Corporum Cœlestium, Solis, per Ruben

Lunæ cæterorumque Planetarum, qualiter effigiatas ejus- bar Eliakum

modi imagines in eorum מנהגים * non paucas cernimus *) cap. 2.

In Talmude etiam de Lunæ Picturis dicitur in Massichta אס אינן

Rosch Haschanna*, quas R. Gamaliel habuerit: רמות מכירין

צורות לכנות היו לרג בעלויותו כשבלה ובכותל fol. 24. col. 1.

שהם מראה את ההדיושות ואומר הכזה ראית sin. habentur

או בורה R. Gamaliel habuit Varias figuras Lunæ (Lunæ & iisdem

rum) in superiori Coenaculo in tabula, & in Pariete, in quas in- yerbis in

tuere: Mafs. Avoda sara c. citat.

fol. 43. col. 1. fin.

37.

5

4

4

4

tueri iussit Idiotas, dicens: Num hac vel illa figura vidisti? Scilicet intelliguntur heic Novilunii spiculatores de quibus jam dicendi non est locus. Vid. R. Joseph Karo in Keseph Miichna, † & ipsa quoque Mathnitha.* Enimvero nihil hoc derogat Argumento nostro. Expresse Judæorum

†) ad Majemonidis loc. citat.

* i. e. Mischna, sive textus Talmudicus loc. citat.

Talmud, & ex eo R. Moses Mikozi, & R. Moses ben Majemon inter Imagines בולטות Prominentes, protuberantes, & שוקעות profundas, incisas, distinguunt: Has ajunt concessas, & licitas, quidquid etiam repræsentent, sive hominem, sive stellas, sive aliud quid, modo non cultus aut Idololatriæ causa factæ sint. Illas vero etiam absque Veneratione & Cultu concessas, præterquam hominis, quas plane vetitas & illicitas scribunt, sive in Venerationem factæ sint, sive non. Quæ ut eo melius percipiantur, Verba

(* Sepher Mizuoth haggadol, præcept. Negat. 22. fol. 9. col. 1.

שלם לעשות צורה לנוי אף על פי שאינה עבודה זרה שנאמר לא תעשון אתי אלהי זהב וגומר צורת אדם של כסף ושר זהב לנוי כרוי שלא יטעו בהם הטועים וירמו שהם של עבודה זרה ואין אסור לנוי אלא צורת אדם בלבד והוא שתהא בולטת אבל משוקעת או צורת של סמנין מותר כדאיתא: כפרק כל הצלמים: Non facienda est figura ad ornatum, etiamsi non fiat ad Idololatriam, quemadmodum dictum est: † Non facietis mecum deos aureos, hoc est, figuram hominis, ex argento vel auro, etiam ornatus solum gratia, ne aberrantes magis in Errorem inducantur, atque cogitent, factam esse ad idololatriam. Notandum tamen est, solam hominis figuram prohibitam esse, ut ad ornatum fiat, & eam quidem protuberantem, que si incisasit, aut depicta, tunc & hanc esse licitam, ceu videre est in Capite Col hazzelamim. Audiamus etiam majoris Evidentiæ causa Majemonidem (*)

†) Exod. 20. v. 22.

*) Halacha Bvoda fara c. 3. num. 10.

אסור לעשות צורות לנוי ואעפי שאין עכ"ם שנאמר לא תעשון אתי כלומר צורות של כסף וזהב שאינם אלה לנוי כרוי שלא יטעו בהם

בהם הטועים וירטו שהם לעבודת כוֹס ואין
 אסור לצור לנוי אל־צורת האדם כלכר
 לפיכך אין מציירין לא בעץ ולא בסיד ולא
 כאבן צורת האדם; והוא שתהיה הצורה
 בולטת כגון הציור והכיור שבטרקלין וכיוצ בהם

Hæc ben-Majmon, quæ cum Kozensis fere conveniunt, ut non opus sit Versione. Porro uterque addit, quod magis sententiæ nostræ patrociniatur, interdicitum annulum induere, cujus signum sit protuberans hominis figura; Licere tamen eo obsignare, quod profunda, & depressa in cera adpareat. Sin vero incisa sit figura hominis in annulo, tum licere quidem induere, obsignare minus, quidpe impressio sigillo figura fiat gibbosa & protuberans. Quæ, ut reliqua omnia, ex Talmude hauserunt, cujus Verba † subjiciemus, quidpe fontibus magis, quam rivulis delectamur: והוא רב יהודה

†) Avoda-fara, cap. 3. כל הצלמים דאחרים עשו לו ואל שמואל לרב יהודה שיננה סמי עיניה דדין התם בחותמו בולט ומשום חשרא דתניא טבעת שחותמה בולט אסור להניחה ומות' לחתום בה חותמה שוקע מותר להניחה ואסור לחתום בה: fol. 43. col. 2.

דאחרים עשו לו ואל שמואל לרב יהודה שיננה סמי עיניה דדין התם בחותמו בולט ומשום חשרא דתניא טבעת שחותמה בולט אסור להניחה ומות' לחתום בה חותמה שוקע מותר להניחה ואסור לחתום בה:

Non adjungemus his versionem, cum facilia intellectu sint è dictis. At nec eorum Objectio quidquam valet, qui faciem Hominis excipiunt sine reliquo corpore, ceu in Nummis nostris, effigiatam, quam concessam esse ex R. Jacobi ben Ascher Juridico Opere Arba Turim constare posset.

Sic namque ibi in Jore deah: † דאסרינן בצור' אדם וורקון דוקא בצורה שלמה בכל אבריה אבל צורת ראש או גוף בלא ראש אין בה שום איסור ל' במוצאו ולא בעושה: Prohibite tantum sunt hominis & Draconis forme perfecte cum omnibus membris; de Capitis vero imagine, aut Corporis absque Capite nihil quidquam prohibitum est, neque inventio ejus, neq;

37.

4

4

4

facto ipsa. Hanc sententiam adducit laudatus R. Moses Mikkozi, cui nondum satis Evidens videtur, cum inquit *:

*) Loc. citat.
fol. 9, col. 1.

כתב מורי כי בהג העמיד טבעת דרב יחוריה
לאמ' סמי עיניה דרון בצורה דוקון והא רחיש
שם לחשר באנרטי לפי שהיה צלם גמור
ויש בו כל הגוף אבל פרצוף אדם לכו לה
מצינו שיהיה אסור ואמר אני שאין להקל
בוהו מאחה שאין כאן ראיה ברורה:

*) Excel. D.
Jo. Adam.
Scherzerus.

Quæ verba Negotii non nihil faceffivere nobis, quidpe paulo ob-
fcuriora. Subvenit tamen CL. Præceptor, * qui ita nobis
cum notis quibusdam Latine reddidit: *Scriptis More, quod
in Hilchos Gedolos stabiliatur annulus R. Jehudæ*, (alluditur
ad annulum R. Jehudæ de quo ipsum Talmud cap. sæpius
citato כלא הצלמי videatur,) *quia dictum est: (ad R.
Schemuel sc, Autorem ejus alluditur, Verba Talmud. l. c.*

fol. XLII, col. 2.

שיננה סמי עיניה דרון התם
i. e. o Vir sapiens (שיננה alias con-
vitiū nomen est, & dentatum notat) Cæcus est oculus ejus,
qui ponit perfectam imaginem protuberantem in signacu-
lo suo.) Cæcus est oculus ejus, qui admittit figuram Draconis,
ecce enim gignit suspicionem (Idololatriæ). Item qui admittit
figuram hominis, quia est imago integra, in qua omnia Corporis
membra reperiuntur. Faciem autem hominis solam nullibi in-
venimus prohibitam. Sed ego ajo, non esse heic facile & temere
quid adferendum, quia hætenus nulla probatio evidens est. Du-
bitat ergo heic Judæus, cujus utinam Discipulum R. Mar-
dochæum haberemus ad Manum, qui, teste R. Isaaco Stei-
nio, (†) etiam adfirmat licere effigiare faciem hominis so-

†) in פ' ad
Loc. cit.
Kozensis,

אבל צורה לכו כלא
הגוף אין כאן חשר אלף בצורות דוקון
ובהיות איתאכן במררכי i. e. Facies tantum sine re-
liquo corpore non præbet suspicionem Idololatriæ; sed Draconis
figura, sicuti clare est in Mardocho. Profecto hoc novum,
idque firmissimum contra Nummos nostros argumentum
est. Quod

EXHIBENTES EXERCITATIO.

19

est. Quod si enim R. Kozensis nondum evidens esse ait, quod R. ben Ascher, & R. Mardochai adfirmant, nempe licitum esse Capitis humani protuberantem figuram, cur non ejus Commentatores, R. Isaac Steinius, & R. Isaac ben Mosi Kremnitii Mosaiicos hos nummos, aut similes ipsi objecerunt, siquidem ita decisa lis esset. Nimirum nunquam fuerunt tales Judæis. Mittimus id vero, & finem imponemus molestissimæ disceptationi. Evolvamus Opus Talmudicum, quod rem nobis ita decidet (†) כל המזלות

מותרין חוץ ממזל המה ולבנה וכל הפרצופין מותרין חוץ מפרצוף אדם וכל הצורות מותרות
 Licita sunt omnia sidera excepto Sole & Luna. Licite sunt effigies omnes, præterquam hominis, (Glossa: לא קרי פרצוף אלא צורה) & omnes figura deniq; licita sunt, præterquam Draconis &c. sequitur jam proluxa de hæc re Tanaim sive Doctorum Talmudicum dissertatio, quæ ita tandem concluditur: (*) אלמ'

תניא כל הפרצופין מותרין חוץ מפרצוף אדם:
 Quare sit traditio, concessas esse effigies (mutilas) omnes sola hominis excepta, præponderat igitur Hebræorū Magistrorum sententia de protuberante in Nummis alibiye hominis figura nõ efformanda quod argumentum nobis κατ' ἀνθρώπων sufficit. Sed quid dicendum de illo Numismate erit, quod Servatori nostro obtulere Phariseorum Discipuli, (*) cum percontarentur eum: liceretne Censum dare Cæsari nec ne? Τιὸ ἢ εἰκὼν αὐτοῦ ἢ ἐπιγραφή; quæris JESUS, Cui illi: Καὶ ταῦτα; respondent. Erat ergo in altera Numismatis parte Cæsaris imago, absque omni dubio protuberans? Dicendum est, non à Judæis cusam monetam; sed à Romanis autoritate Cæsarea. Ea tamen, quanquam Cæsaris imagine insignita uti licuisse Judæis, præfertim, ubi census foret erogandus. Unde meritissimus Servator τὸ εὖ κήνην ὀνόμαζα sibi ostendi jussit, ejusmodi videlicet, quale in erogando censu potissimum obferre tenebantur. Ab aliis proinde

†) Loc. sæpius citat. fol. 42, col. 2.

*) fol. 43, col. 2. præc.

*) Matth 22, v. 17. 20.

37.

5

4

4

45

factæ imagines ipsis non interdicebantur, quemadmodum
 †) 1. Sam. 6. nec murium anorumque figuras (†) cum ARCA FOEDE-
 RIS a Palæstinis oblatas recusarunt. Tantum autem abest,
 ut ipsi tales figuras exprefferint, ut potius eum, qui fecerit,
 *) Vid CL. flagellis (*) adjudicarint.

Hottinger.
 Jur. Hebr.
 Leg. 29 p. 47.

CAP. III.

Argumentum ultimum contra Nummos Mosaicos, a CORNIBVS.
 Moses num Cornua habuerit? Homines Unicornes, & bi-
 cornes. Fabula Rabbinî de ossibus Moſis, inſtar Cornuum
 prominentibus. Liber Arabicus idem cum Moſe. Cur Cornua
 ipſi affixerint veteres, & ſocium Canem dederint? COR-
 NUA FERRE & CORNUTI qui hodie dicantur? Unde
 Moſ imponendi CORNUA proſanarit? Uxor Moſis ad-
 ſpectu pulchra juxta R. Schelomionem, & Baal hath Thurim.
 Cornu in ſacris Literis, & Autoribus ſecularibus Excellen-
 tiæ, Gloriæ, & Imperii ſignum. Cur Alexander Magnus
 a Mohammede in Korano vocetur *Dulkarnaim* i. e. *dux cornu*?
 Aſtarte cum Capite Taurino. Genuſ Cippi Cornua. Jupi-
 ter Ammon cum Cornibus Arietinis olim formatus. Ejus
 Oraculum A. Gellio Arietinum dictum. Vejovis ſimula-
 crum. Cornuta Venus in Ægypto culta. Quare Bacchum
 cum Cornibus in fronte ſinixerint? Cornibus olim pro pocu-
 lis utebantur. Judæi tribuunt Moſi קרני ההור *Cornua Magnificentiæ*. Fabula ex *Rabbos* & *Anonymo* de Moſe
 Sammaelis oculos Cornibus Gloriæ ſuæ excœcante. Quo-
 modo ea exponenda? Mythica & Parabolica Verr. Rabbino-
 rum Theologia. Moſes moriturus Cornua ſua Joſuæ impo-
 ſuit. Vetus Hebræorum traditio ex *Medraſch Echa rabbati*
 de decem Iſraelitarum Cornibus. Concluſio. *Conjectura*
noſtra de Autore Nummorum Mosaicorum, & Cornuum in iis
origine.

QUINTUM, idque ultimum Argumentum, quo
 Mosaicorum nummorum antiquitatem impugna-
 mus. expediendum reſtat, quod de industria in pe-
 culiare caput conjecimus, quia inſtituto noſtro
 commodiſſimum videbatur. Eſt illud à CORNIBUS de-
 ſumptum, ſive jam reflexis, ſive protenſis, Talia enim Moſi
 nunquam

nunquam fuerunt, licet illud negare nequeamus, si historici habenda fides, fuisse aliquando homines & Unicornes, & Bicornes, quorum exempla CLL. Viri, uterque BAR-*) uterque THOLINUS, (*) Parens & Filius, Paternæ Eruditionis de Unicornu, hæres, ejusque Nominis laudatissimus defensor, memo- cap. 1. rant. Sed monstra fuere hominum, quod nomen de Mo- f) ap. Georg. se prædicare, quis sanæ mentis audebit? Præterea irriden- Horn. Not. dus stolidus ille Rabbīnus est, qui, ut Tostatus (†) refert. ob ad Sulpici Se- XL. dierum Jejunium, ossa faciei Mosis, velut acuta Cor- veri Histor. nuua prominuisse existimavit. Credat Judæus Apella, Non Sacr. lib. 1. p. ego. Contemnimus has nugas, quibus de facie Mosis Ve- 103. suspicor nusissima, simulque excellentissima Autoritate abunde Tostatam hæc ex Aben constat, certissimi in eo, nunquam ipsum aut CORNU- Esra sumif- TUM fuisse, aut adeo macilentum, ut Corporis quælibet se, Biblior. adparuerint ossa. Neque nobis Bacchi Cornuti obest hi- Basileens. fol. 107. col. 3. storia, quem Poetæ & alii in Liberi expeditione Indica de- scribunt, & magnum Antiquitatis Lumen columenque GERARDVS JO. VOSSIUS eundem cum Mose esse eruditissime per omnia ostendit, (*) quæ hic repeterè nimis tædiosum foret. Ea siquidem Opinio, qua 425. & seqq. Liberum illum Arabicum, sive tertium, ut Vossius adpellat. Osiridem, ταυρὸς ἐργον. κρησὸς Φόργον, βᾶνεργον (†) crediderunt, †) Tauricornem, Corni- vel profecta ex eo est, quod radii de Mosis vultu relucentes gerum, Bi- Cornuum præberent imaginem, vel ex male ipsis Gentili cornem. bus etiam intellecta Voce קרן quæ a קרן quæ CORNU Latinis. Græcis κέρας, unde Vulgata Bibliorum Versio, de qua infra dicendum fufius erit, errandi occasionem sumfit: quemadmodum eidem Libero socium Canem dederunt, quod unde natum, videre non est difficile. Canis enim Hebraice כלב Kaleb dicitur; at כלב Kaleb vocabatur fidelis Mosis socius, qui solus cum Josua cæteris terræ Sanctæ Exploratoribus populum turbantibus se opponebat, (*) Numer. 13, solus etiam cum Josua terram Canaan (†) ingressus. Quod v. 31 c. 14 si ergo nulla Mosis fuere Cornua, quis persuadebit nobis, v. 7. 10. uti credamus, ea ipsi appicta a Judæis, e quorum Apologis †) Numer. 14. v. 24. 30.

C

Drusius

37.

4

4

45

rat. lib. 1.

Serm. Satyr

7 Plaut. Af.

nar. Act. 5.

Scen. 2. v. 73.

& 84.

b) i FF. Qui-

bus modis

Feud. amitt

Conf. CL.

Dilherr.

Tom 1.

D. fpp. XI.

p. 349.

c) ad Panci-

roll. deperdi-

ta, cap. de fi-

bula, p. 373.

d) lib 2. de

Imperio An-

dronic.

e) פ' ad

Numeror.

XII, v. 1. fol.

163. col. 1. Bi-

blior. Magn.

Bafilcens.

f) פ' ad

eund. loc. ib.

in margin.

g) utrumque

enim in nu-

meris valet

736.

g) Vid. R.

Sch. Jarchi

l. c. & Deva-

rim Rabba

fol. 302. col.

1. Gilbert.

Gaulmy n 1.

cit: קרני בעבר עליתי

5. Notar. cap.

3. ad Autor.

Jud. Ano-

(nym. de

Drusius probat, affingi solere talia iis, quos Cuculos Vete-
res dicebant, (a) hoc est, aves pigras, & nidi sui obliuiscen-
tes. Hinc Verbum Cuculitare Alciato, pro quo in FF. Cu-
curbitare (b) legitur, quod a gallorum proprio cucurrire,
& antiquo bitere. Certe & hodiernum in Convitium abiit,
ut illi, qui conjugii hortum aliis irrigandum elocant, & con-
juges suas sive malitia, sive injuria adulterari permittunt,
CORNUA FERRE, & CORNUTI dicantur. Quam
quidem consuetudinem ab Andronico, Imperatore Con-
stantinopolitano in nos & alias gentes non paucas proma-
nasse, opinatur CL. V. Henricus Salmuthus(c). Imperator
enim, ut Nicetas autor est, (d) cervorum quos venatus erat,
Cornua in porticibus fori suspendebat, specie quidem
ostentandæ magnitudinis ferarum, quas cepisset, cum re-
vera civitatis mores, & Vxorum, quas ipse corruppebat,
lascivem notaret. Num igitur Mosis, matrimonii sui forsfit
incuriosi uxor nimis familiariter atque impudice secum agi
permisit, quidpe forma præstans, & quod R. Schelomo,
(e) & Baal hath Thurim (f) ex voce כושית *Ethiopissa*
per Gematriam (g) probant, פת מראי *puichra ad-*
spectu? Vel quod ab ea Maritus propter quotidiana collo-
quia cum DEO, & simul ad sanctificandum nomen, ut pu-
tant Rabbini, (h) abstinerit? חס ושלום Absit ob-
scena opinio, in qua vel nugacissimi Judæorum nunquam
fuerunt. Liberandus ab hac injuria Vir Divinus est.

Sed surgit tamen difficultas, quæ nostræ aduersari sen-
tentia videtur. Concedamus enim necesse est, *Dæmona*
ἐπιχαιρέτων execrandam CORNUA IMPONENDI
Consuetudinem plantasse, ut, quemadmodum DEO sem-
per est contrarius, ita heic etiam CORNUA pro infamia
signo venditarit, quæ in sacrosanctis literis Autoritatis, Ex-
cellentia, Majestatis, Gloriae etiam, Potentia, atque Impe-
rii nota sunt. Sic Hiob, cum Gloriam suam evanuisse di-
cit: קרני בעבר עליתי inquit, (i) *Redegi in pulverem*
CORNU

Mosis Morie, p. 396, 397. i) Job, 16, v. 15.

CORNVM meum. Sic Hanna in oratione sua:

(*) כַּהוּוּהָ קַרְנֵי רִמָּה *Exaltatum est CORNV meum* *) i. Samuel.

in Domino. Et rursum: וַיִּרְם קַרְן מִשִּׁיתוֹ *Et exalta* 2, v. 1. & 10.

vit CORNV Christi sui; sic David; (†) כָּל קַרְנֵי רִשְׁעִים †) p. salm. 75.

אֲנִיעַ תְּרוֹמְמִנָהּ קַרְנוֹתַי צִיּוֹן *Omnia CORNVA* *) Daniel. 7.

Peccatorum confringam, & exaltabuntur CORNVA Iusti, Sic v. 20.

apud Danielelem (*) decem Cornua decem Regna demon- *) lib. 7. cap.

strant. Et plura id genus loca sunt, de quibus consulantur 19 p. 87.

Concordantiæ. Videantur etiam, si placet. Jo. Pierius in †. Comm. ad

Hieroglyphicis, (*) Jo. Drusius, (†) P. Ravanelus, (*) alii, diffic. loca

qui hanc Cornuum significationem fusus demonstrant. Samuel. p.

Sane & in secularibus Auctorum scriptis CORNVA notare *) Biblioth.

Gloriam & Majestatem videmus. In Alkorano (†) Mo- Sac. fol. 38.

ammedes Alexandrum Magnum דו אלקרנין *Dul-* col. 1.

karnain vocat, h. e. διπέριον sive bicornem, cujus adpella- †) Surata 28.

tionis rationes varias adferunt, ex Arabibus Beidavi, Kes- p. 165.

saüs, Elmacinus, ex recentioribus Illustr. Scaliger, Const. *) lib. 1. Hi-

L'Empereur, Jacobus Christmannus, Giggæus, Schickkar- stor. Orient-

dus, quos apud Celeberrimum Hottingerum, (*) in Histo- tal. cap. 3.

ria Orientali videre licet, qui ipse tamen, ut & CL. Ludovi- p. 73. 74. 75.

cus de Dieu, (†) ita nuncupatum ab Impostore statuunt, ob †) Animad-

duplicem Gloriam, Imperium videlicet Orientis & Occi- xerf. in Exod.

dentis: cum & Talmudicis קַרְנֵי מַלְחָמָה *Cornua* pag. 83.

belli sint ipsi belli Duces. Ita Taurinum sibi Caput, tan- *) Syntagm.

quam Regni insigne imposuisse dicitur Astarte Sidoniorum 2. cap. 2. p.

dea, uti videre est apud Doctissimum Seldenum, de dIs Sy- 243.

ris (α) Neque aliter responsum est Genutio Cippo, Pratori β) lib. 15. Me-

Romano. portam egredienti, postquam in capite ejus subito tam. fab. 49.

veluti duo cornua emerfissent, quam Regem eum fore, si γ) lib. 2. Nat.

in Urbem revertisset. Quam fabulam eleganter descriptam Histor. cap.

habes in XV. Metamorphoseon (β) ab Ovidio; itemque 37.

Plinio (γ) Valerio Maximo. (δ) P. Gregorio Tholozano. (ε) δ) lib. 5. fa-

aliis. Quod si itaque Gloriæ, Autoritatis, atque Majesta- stor. Memo-

tis indicium sunt Cornua, cum in sacris literis tum Autori- rabi. c. 6.

bus profanis, quid absurdi subest, si Mosi talia afficta a Ju- ε) lib. 26. de

daüs n. 13.

- vid. Jo. Druf. cap. 103. comment. ad dif. ficil. loc. Genes. p. 126. 172.
- *) ita Arabibus vocatur ap. Jo. H. Hotting lib. 1 Hist. Orient. cap. 3. p. 54.
- *) lib. 2. pag. 39.
- 6) lib. 25. Adversar. cap. 11. fol. 1235.
- 7) lib. 10. Pharsalia, ver. 514. seqq.
- 8) lib. 3. bell. Punicor. vers. 8. seqq.
- 9) lib. 9. bell. Pun. vers. 295.
- *) Syntagm. 3. de Ids Germanor. cap. 3. p. 495.
- dæis statuamus, qui Israelitarum Rex (Ζ)erat, qui Deo familiaris, (η) qui Communi mortalium omnium Conditione superior? Nihil absurdi esse, si Mosis Majestatem, & Auctoritatem nominaturi CORNU per Metaphoram dicamus, sponte fatemur, nam & Judæi, ut paulo post indicabimus, ita locuti sunt; sed num CORNUTUS propterea Moses Vocandus, & cornua in Icone ejus exprimenda, idemum μέγα λίαν αἰτήματα. Gentiles quidem Idololatræ Jovis Ammonio non CORNUA modo ob divinam Majestatem, & Potentiam Regiam tribuebant, sed in ipsis etiam simulacro & Oraculo repræsentabant, quod pluribus Autorum locis ostendi posset. Martianus Capella, (α) notante Illustri CASPARO BARTHIO: (β) Ammon, inquit, apparuit cum CORNIBUS ARIETINIS, & Vestimento lanitio, ac fitientibus undam fontis exhibuit.
- M. Annaeus Lucanus: (γ)
- Ventum erat ad Templum, Libycis quod Gentibus unum
Inculti Garamantes habent: stat CORNIGER illic
JUPITER, ut memorant; sed non aut fulmina vibrans,
Aut similis noctro, sed TORTIS CORNIBVS AMMON.*
- Ita Silius Italicus: (δ)
- Prisca fides adytis longo servatur ab ævo,
Qua sublime sedens Cyrrheis æmulus antris
Inter anhelantes Garamantes CORNIGER HAMMON
Fatidico pandit venientia secula lupo &c.*
- Idem alibi: (ε)
- Contra cinctæ latus ferro Saturnia Juno,
Et Pallas Lybicus Tritonidos edita lymphis,
Ac patrius FLEXIS PER TEMPORA CORNIBVS
HAMMON.*
- Et Phæstus inquit, indice schedio: (α)
- Ζεῦ λιβυῆς Ἀμμων κρηθηφόρε, κέκλητι μάντι.
Jupiter Lybie Ammon CORNVTE, audi Vates.*
- Et quis singula Autorum loca recenserebit, quæ adduci possent? Vnum Alexandrum ab Alexandro addimus, qui de hoc

hoc Jovis Ammonis augustissimo, (ita ipse loquitur) & antiquissimo apud Garamantes Oraculo videatur, (β) & Gerardum Jo. Vossum, (γ) qui causas Ammonis Cornutum adfert, Sed nec A. GELLIUM præterire, possumus, reconditæ literaturæ Parentem, qui in Noctibus Atticis (δ) ORACULUM hoc, forsit ob idem hircinum Caput, quo Jupiter conspiciebatur, ARIETINUM vocat, cum ejus responsum magnis ludis dici solitum:

PERIBO. SI. NON. FECERO.

SI. FAXO. VAPULABO.

ex Plauti Freto exscriberet. Meminit idem Gellius alibi (ϵ) VEIOVIS simulacri, quod Romæ erat in æde inter Arcæ, & Capitolium ipsi extracta: Ejus vero Caput eodem modo Cornibus ornatum refert laudatus Alexander ab Alexandro, (ζ) e cujus Genialium dierum eruditissimis libris (α) etiam VENEREM CORNUTAM apud Tuffas in Ægypto cultam fuisse discimus. De Baccho quoque dicendum verbum est, sive Dionysio, aut Libero Patre, non cujus supra meminimus; sed de altero illo, Vini Inventore, quem similiter cum duobus Cornibus in fronte effingebant. Sic enim Ovidius: (θ)

Sume fidem & pharetram, sies manifestus APOLLO.

Accedant capiti CORNVA, BACCHVS eris.

Vnde Horatius, cum Bacchi laudes canit: (γ)

Te vidit insons Cerberus AVREO

CORNV DECORVM, leniter atterens

Caudam, & recedentis trilingui

Ore pedes tetigitque crura.

Superfedemus plura adducere testimonia, quæ passim in Poetis invenias, præsertim Ovidio, qui de Arte Amandi etiam rationem, cur Baccho CORNVA affingantur? his versibus reddit:

Sæpe illic positus teneris abducta lacertis

Purpureus BACCHI CORNVA presfit Amor.

Vinaq; cum bibulas sparsere Cupidinis alas.

Permanet, & capto stat gravis ille loco.

C 3

Ille

6) lib. 6. Genial dier. cap. 2. fol. 308. 309.
7) lib. 1. de Idololatr. cap. 27. P. 201. 202.
8) lib. 3. Noct Attic cap. 3.

9) lib. 5. Noct. Attic. cap. 12.

10) lib. 4. Genial dier. c. 12. fol. 204.
11) lib. 3. Genial dier. cap. 12. fol. 136.

12) Epist. Heroid. Ep. 21. Sappho Pharoni, vers. 13.
13) lib. 2. Carm. Od. 19. in Bacchum.

37.

5

4

4

45

Ille quidem pennas velociter excutit udas:
 Sed tamen & spargi pectus Amore nocet.
 Vinaparant animos faciuntq; Caloribus aptos:
 Cura fugit multo diluiturq; mero.
 Tunc veniunt risus, tunc pauper CORNVA sumit.
 Tunc dolor & cura rugaq; frontis abit.

*) lib. 3.
 Carm. 6d. 21.
 ad amphorā.

Fere in eandem sententiam Horatius: (ε)

Tu spem reducis mentibus anxiiis,
 Viresq; & addis CORNVA pauperi,
 Post te neq; iratos trementi

Regum apices, neq; militum arma.

Nimirum tribuebant ipsi Cornua Veteres ad iudicandam
 Vini naturam, & Ebrietatem, quæ potatoribus animum ad-
 dit, eosque ad ferociam, & pugnacitatem, qualem in be-
 stiiis Cornibus præditis deprehendimus, impellit, adeoq;

*) lib. 1.
 Epist. 5. ad
 Torquatium.

ut idem Horatius recte ait, (ζ) ad prælia trudit inermem.
 Deinde etiam, ut Vini eum Inventorem esse ostenderent,
 quidpe antiquitus Vina in Cornibus miscebant, iisq; loco

*) in Dipno-
 soph. lib. 2.

*) lib. 3. de
 Idololatr. c.
 2. p. 3.

poculorum utebantur. Vnde κερᾶτήρ quasi κερᾶτήρ, διὰ
 τῶν κερᾶτων dictus. Qua dere Athenæus (η) apud Vosium
 de Idololatria, (θ) qui propter hunc Cornuum usum τὸν
 Διόνυσον, inquit κερᾶτοφυᾶ πλάττεσθ' ἔτι δὲ ταῦρον καλεῖσθ'
 ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν. Ἐν δὲ κυζικῶ καὶ ταυρόμορφῳ ἴδου-
 ται. Conferantur præter laudatum Athenæum & Vosium,

*) lib. 3. An-
 tiq. Conviv.
 †) lib. 5. An-
 tiq. Rom.
 cap. 28. fol.
 215.

*) Paralip.
 ad Rosin An-
 tiq. Rom. p.
 847. 842.

Stuckius, (*) Rosinus, (†) Dempsterus, (*) alii. Ita, in-
 quam, Gentiles in Idolis & simulacris formabant sibi talem
 personam, qualem a Satana edocti prius finxerunt, ut divi-
 nis postea honoribus adficerent. At longe aliter Judæi,
 quorum institutis, uti probavimus, contrarium erat, talia

repræsentare, quanquam plura id genus fingebant. Quo-
 rum alii duo Cornua Mosi tribuebant, alii unum, quod in-
 ter ipsius oculos esse in fronte adferebant, nancupabantq;

קַרְנֵי הַקֹּדֶשׁ CORNU MAGNIFICENTIÆ, quo Angelum
 Mortis Sammaelem, cum ad eum occidendum missus a DEO
 esset, occæcasse legitur in Debarim Rabba, quem librum
 iplo

ipso Talmude antiquiorem putant. Ibi namque postquam diuturna Sammaelis cum Mose cōtentio descripta esset, sub-

jungitur: (*) אמר לו הקב"ה לסמאל כח והבנת נשמתו של משה מיד שלף חרבו מתערו ועמד על משה מיד קצף עליו משה ונטל

*) fol. 302.
col. 4. Edit.
Amstelod.
A. 1641,

את המטה בידו שהקוק בו שם המפורש ופגע בו בסמאל בכל כחו עד שנס מלפניו ורץ אחריו בשם המפורש ונטל קרן הורו מכין

Dixit sanctus ille Benedictus ad Sammaelem: Egredere & adduc animam Mosis. Tum statim evaginavit hic gladium suum, & ad Mosē accessit. At confestim Moses iratus accepit baculum, in quo scripserat Schem hamphorasch, & percussit Sammaelem totis viribus, usq; dum fugit, & ab ipso cucurrit retrorsum propter Schem hamphorasch. Postea accepit Moses CORNV GLORIAE SVAE quod inter oculos suos erat, & excacavit oculum Sammaelis &c. Eadem habentur in libro משנה פטורה

quem Parisiis cum Notis & Versione edidit Gilbertus Gaulmymus, ubi post alia DEUS ad Sammaelem ¶ pag. 32. col. 1.

לך והבנת נשמתו מיה עשה סמאל כחותה שעה שלף חרבו מתערה ועמד על משה מיד עמד משה עליו בחמה וקצף ועמד מנטל מטה האלהים בידו שהורה הקוק בו שם המפורש ופגע בסמאל ונער בו כגערה עד שרץ לפניו והורה רץ אחריו בשם המפורש והפשו Quae והכהו במטה ועור פניו בקרני הורו:

Verba ita Gaulmynus vertit, respectu non tam ad phrasin hebraeam, quam sensum habito: (*) Imodo atque *) pag. 85. animam ejus (Mosis) Corpore eductam hac mihi siste, nihil en-

ctatus (Sammael) educto Vagina gladio Mosē petit. Iratus Moses invadentem virga DEI, cui ineffabile inscriptum Nomen erat, ferit, objurgatam ac increpitam fugere cogit, dumq; persequitur arcani Nominis potestate, percussum virga

37.

4

4

45

virga capit, captiq, oculos lumine gloria excœcavit. Recte Gaulmyn: LUMINE GLORIÆ, licet utique in Hebræo sibi: בקרן הורו Non enim literaliter, & ut Hebræi loquuntur על דרך פשוט fabula hæc exponenda est; sed על דרך משל hoc est, Allegorice & Mystice, quemadmodum intelligenda ea omnia sunt, quæ in Mythica & parabolica, sive ænigmatica Theologia Vett. Rabbiorum

†) Vid D. Jo. & Talmudistarum traduntur, E. G. (†) de Piscis Leviathan, de Tauro בהמות Behemos, de ave בר יוכנא bar Juchne, de horrendo leone in sylvâ Ela, & innumera ejusmodi prima fronte incredibilia, & ridicula, quæ magnam partem in Sepher hammaaseh (*) collecta videas. Non enim hæc putamina suo nucleo carent, quidpe his fabulis mysteria sua involvunt, quo Christianis occultentur, ceu erudite pro Lectione publica ad Lipmannum nuper docuit CL. noster Jo. Ad. SCHERZERUS. Promisit etiam de his Rabbiorum allegoriis ante hos tres & viginti annos peculiarem tractatum Rabb. seculi nostri doctissimus, Menasseh ben Israel, (†) verum in hunc usque diem nondum videre contigit. Consulere interim potest, qui plura volet, Celebratissimos Jo. MICH. DILHERRUM in Electis. (*) & THEODORIC HACKSPANIUM in de scriptoribus Judaicis, in Theologia usu. (†) Per MOSES igitur CORNUA hoc loco non nisi Majestatem ejus & splendorem innuunt, Vnde Autor ejusdem Libri, quem Gaulmynus edidit, postquam Iosua Regem descripsisset, & Regia iura a Mose ipsi tradita narrasset, addit (*) לַסוּף לַיָּמִין הַנִּיחֹ לַיהוֹשֻׁעַ עַד שִׁישָׁב עַל כִּסְאוֹ שֶׁל זֶהָב כְּדֶרֶךְ מַלְכֵי הָאָרֶץ וְעַל כִּרְחוֹ עִמְדֵי לֹוּ וּמִשְׁמֵשׁוּ עַל כִּרְחוֹ כָּל צִרְכּוֹ וְעַל כִּרְחוֹ הַנִּיחֹ עֲלָיו דֵּנִיִּק לַמַּעֲלָה וְכוּ' Denique non destitit Moses usq, Iosua invitum Regio ritu in solio collocavit, ipse stans relutanti non modo ministravit, sed & Gloria, quæ a DEO sibi tradita habuit, CORNUA concessit, h. e. eandem Majestatem, & Autoritatem, ac Gloriam concessit, quam ipse ex DEI singulari

†) lib. 2. de Resurrect. Mortuor. cap. 19 p. 225.
*) lib. 1. Elector. cap. 14. p. 150.

†) affix. R. Lipman, Niz-zach. cap. 2. num. 26. seqq. p. 345. seqq.
*) pag. 26. col. 2.

singulari gratia antea acceperat. Quæ omnia manifesta sunt
ex Veterum Hebræorum traditione, de decem Israëlitarum
Cornibus, quæ quoniam nobis visa est non esse memoratu
indigna, subiungimus, prout offendimus eam in מרש

מרתו רכתי גרע בחרו אף כל קרן *Medrasch Echa rabbati* *, magna Autori- *) fol. 72 u
tatis apud Judæos libro: col 3. circ
fin.

ישראל עשר קרנות הן קרנו של אברהם קרנו
של יצחק קרנו של יוסף קרנו של משה
קרנה של תורה קרנה של כהונה קרנה
של לוויה קרנה של נבואה קרנו של כה
קרנו של ישראל ויוא קרנו של משיח קרנו
של אברהם שנאמ' כרם היתה לידידי בקרן
בן שמן קרנו של יצחק שנ' נאחו בסכך בקרנו
קרנו של יוסף שנא' וקרנו ראם קרנו קרנו
של משה וכתוב כי קרן עור פניו קרנה של
תורה וכתוב קרנו מידו לו קרנה של
כהונה וכתוב קרנו תרום בכבוד קרנה של
לוויה שנא' כל אלה בנים להימן חוזה
המלך בדברי האלהים להרים קרן קרנה של
נבואה וכתוב רמה קרני כה קרנו של
כה וכתוב ומקרני ראמים עניתני קרנו של
ישראל שנאמר וירם קרן לעמו ויש אומרים
קרנו של משיח שנאמר ויתן עוז למלכו וירם
קרן משיחו וכולן היו נתונות בראשן של
ישראל וכיון שחטאו ניטלו מהן הנה וכתוב
גרע בחרו אף כל קרן ישראל וניתנו לאומות
העולם ההר ועל קרניו עשר לו בראשה
ואחרי די סלקת ונפלה מן קרמיה תלת
וכתוב כתריח וקרניו עשר מינה מלכותו
עשרה מלכין יקמון ואחרן יקום אחריהון והוא
נשנה מן קרמיה ותלת מלכין יהשפיל
וכשישראל עושין תשובי הקבה מחזירן למקומם

D

ההר

37.

4

4

45

וְהָרַד וְכָל קַרְנֵי רִשְׁעֵי אֲגָרָע תְּרוּמַמְנֵי קַרְנֵי
צִדִּיק הַקְּרָנוֹת שֶׁגִּדְעוּ צִדִּיקוֹן שֶׁל עוֹלָם אִימַתָּה
זוֹת מִחִינֵן לְמִקוֹם לְכַשִּׁירוֹמֵם הַקְּבָה קָרָן
מִשִּׁיחוֹ דְכַתִּיב וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ וַיִּרֶם קָרָן מִשִּׁיחוֹ:

- Sensus Verborum hic est: *Amputavit DEUS in ira furoris omne CORNV Israelis (α). Intelliguntur heic decem Cornua, nempe Cornu Abrahami; Cornu Isaaci; Cornu Josephi, CORNV MOSES, Cornu Legis, Cornu Sacerdotii; Cornu Leviticum, Cornu Prophetie, Cornu Sanctuarii, Cornu Israelis: sunt etiam qui dicunt: Cornu Messie. CORNV ABRAHAMII indicatur, cum dicitur (β) Vineam fuit dilecto meo in Cornu filii olei. CORNV ISAACI, cum dicitur: γ) Retentus in perplexu Cornibus suis. CORNV JOSEPHI, cum dicitur: δ) Et Cornu Monocerotis Cornu ejus. CORNV MOSES, quando scriptum est: ε) quod in modum Cornuum radiaret curis faciei ejus. De CORNV LEGIS scriptum est: ζ) Et duo Cornua de manu ejus. De CORNV SACERDOTII: η) Cornu ejus exaltabitur in Gloria. De CORNV LEVITICO dicitur: θ) Omnes (sui filii Heman videntis Regis in Verbo DEI ad exaltandum Cornu. CORNV PROPHE- TIÆ innuitur, cum scriptum est: ι) Exaltatum est Cornu meum. CORNV SANCTVARIII, quando scriptum est: κ) Et de Cornibus Vnicornium respondisti mihi. CORNV ISRAELIS, cum dicitur: λ) Et exaltavit Cornu Populi sui. Qui vero MESSIAE CORNV addunt, allegant dictam: μ) Et dabit fortitudinem Regi suo, & exaltabit Cornu Messie sui. Ceterum omnia illa Cornua imposita sunt Capitibus Israelitarum; at postquam peccaverunt, ablati sunt ab istis juxta hoc quod dictum est: Amputavit in Ira furoris omne Cornu Israelis. Data tunc autem sunt Gentibus Mundi, quemadmodum dicitur: ν) Et de Cornibus decem, que erant in capite ejus, & ultimo quod succrevit cadentibus a Conspectu ejus tribus. Et ibidem paulo infra scriptum est: ζ) Et Cornua decem ex illo Regno, decem Reges exurgent, post quos exurget postremus, qui erit diversus a prioribus, &*
- a) hæc sunt Verba Textus Thren. 2, v. 3. quæ in sequentibus exponuntur.
- β) Esa. 2, v. 1.
- γ) Genes. 22, v. 13.
- δ) Deut. 33, v. 17.
- ε) Exod. 34, v. 29.
- ζ) Haback. 3, v. 4.
- η) Psalm. 112, v. 9.
- θ) 1. Paralip. 25, v. 5.
- ι) Sam. 7, v. 2.
- κ) Psalm. 22, v. 22.
- λ) Psalm. 148, v. 14.
- μ) 1. Sam. 2, v. 10.
- ν) Daniel. 7, v. 20.
- ζ) ibid. vet. 24.

bus, & tres Reges deprimet. Quod si vero Pœnitentiam egerint Israelita, tunc restituet ea DEVS S. B. in locum suum, secundum illud, quod predictum est: d) Et omnia Cornua Peccatorum confringam, & exaltabuntur Cornua iusti. Cornua, in qua, que iustus. Mundi abscondit. Et quando vero restituet ea tandem DEVS S. B. in locum suum? Tunc restituet, quando exaltabit Cornu Messia sui; quemadmodum dictum est: π) Et dabit fortitudinem Regi suo, & Exaltabit Cornu Messia sui. Hucusque Rabbiorum Vetus Traditio ex Echa rabbati, quæ sæpe in Medraschim Judæorum repetitur. Quemadmodum autem nec Abrahamo, nec Isaac, nec Josepho &c. Cornua appingunt Judæi, licet utique in Mythica sua Theologia tribuant, ita profecto frustra essent, qui ab hac Judæorum traditione patrocinium Nummis nostris CORNYTUM MOSEN exhibentibus quærere velint. Quare tandem concludimus, Barbaros hos nummos esse, & non a Judæis cufos, sive in honorem Mosis, sive, ut Magnus quidam Vir affirmat, in Christianorum opprobrium. Quis igitur Auctor denique illorum? Arbitramur, a Christianis factos esse superioribus sæculis bono animo, ac pia intentione, non ut Numismatum quotidianorum, quibus in Emptione & Venditione utimur, vices obirent, neque ut infervirent ad Judæos aliquos sive demerendos, sive ad Christianissimum civiliter invitandos: nam neque hoc probabile; Sed ut *Κεληλια* quædam essent, qualia Amicis olim & Hospitibus donabantur; amoris & hospitii monumenta. Cujusmodi nummi etiam hodie V. G. in S. Baptismatis recordationem non raro cuduntur, qui baptisterium exhibent, & Verba Institutionis Sacramenti hujus, &c. quos improprie monetari dixeris, quidpe qui cuilibet etiam privato formare concessi. Ita non absimile Vero videtur, factos olim a pio Patre familias uno alterove Nummos, qui & Mosis faciem repræsentarent, & Verba primi Præcepti, ut aut filiis suis, aut aliis, queis bene vellent, loco nobilis alicujus *Κεληλια* offerrent, ne præceptorum Divinorum, quæ Moses DEI jussu con-

37.

5

4

4

45

signasset, obliviscerentur. Deceptos autem eosdem esse putamus vulgata Bibliorum Interpretatione, quæ Locum, Exod. XXXIV. כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו perperam reddidit Quod CORNVTA ESSET FACIES SUA. Vnde ortum, ut crediderint, Mosēn habuisse Cornua, unus quidem, cui priorem Nummum adscribimus, ARIETINA, qualibus Jovem olim, ut ostendimus, formabant; alius, cui alterum in recta anteriora protensa, qualia Baccho fuerunt.

CAP. IV.

Hodierni Pictores MOSEN CORNUTUM pingunt. Vulgatus quomodo R. Schelomoni vocetur? Verba Authentica Exod. XXXIV, 29. 30. 35. Eorum vera *μαρτυρίας*. Locus Actor. II, 3 illustratus. Quid *γλωσσῶν πυγῶν* Græcis, & *אֶשׁוּן* Hebræis?

Quid statuendum de Nummis his Mosaicis? diximus hætenus, nempe non à Judæis cufos, sed manibus formatos Christianorum, qui cum Vulgatæ adhæserint Versioni, non potuerint nisi MOSEN CORNUTUM fuisse, credere, quemadmodum hodierni etiamnum Pictores, in picturis suis eidem Cornua affingunt. Nunc ergo Ordo postulat, ut Interpretem hunc Vulgatum, quem R. Schelomo Jarchi non immerito *מִפְּרֵשׁ טוֹעֵה* Vocat †, erroris convincamus. Enimvero, cum sub manu, hoc quicquid dissertatiunculæ est, creverit, & præterea diequarti destinatum disceptandi tempus sit, plura addere prohibemur. Erît alia forsit, utut tarda, Occasio, ea de re dicendæ, si DEUS voluerit, & nos sereno hæc Vultu abs TE, si quis nobis continges Lector, adspici deprehenderimus. Quare nunc non nisi veram solum *μαρτυρίας* subjungimus Verborum Authenticorum quæ ita sonant *: *וַיְהִי כַּדְרָתָ מִשְׁרָה מֵהָר טוֹנִי וַיְהִי שְׁנֵי לוחֹת העֹרֹת כִּי מִשְׁרָה בְּדַתּוֹ מִן הָהָר וּמִשָּׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אֹתוֹ*

†) Vid. Theod. Hackspan. Assert. Passion. Dominic. contra Judæos, & Turcas, p. 19.

*) Exod. XXXIV, v. 29, 30, 25,

אתו : וירא אהרון זכר בני ישראל את משה
 זכה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו :
 וראו בני ישראל את פני משה כי

Hoc est : *Et fuit, cum*
Moses de monte Sinai descenderet, ferretque in manu sua
duas Tabulas foederis, cum, inquam, descenderet de Monte,
ignorabat, quod splenderet ac radiaret cutis faciei suae, in lo-
quendo eum secum (ita ad Verbum. Sensus vero est, quod
ipse scilicet, DOMINUS loquutus esset secum) Adspexerunt au-
tem Aharon, omnesque filii Israelis Mosen, & Ecce splendebat
ac radiabat cutis faciei ejus, & timebant accedere ad eum.

Et videbant filii Israelis faciem
Mosis, quod cutis ejus radiaret aut fulgeret. Nimirum ali-
ter nobis imaginari non debemus faciem Mosis fuisse,
quam adeo splendidam, ut & frons, & nasus, & os, & men-
tum radiarint, adeoque undique visae fuerint γλώσσαι ὡσεὶ
 πύργος, quemadmodum in Actis de Apostolis dicitur †, quos
 Spiritu Sancto jam repletos, eodem modo, quo Moses, ra-
 diasse arbitramur. Ut enim ab Hebraeis שֵׁן לִשְׁוֹלֵי pro
 flamma Ignis adhibetur *; ita γλώσσαι πυρὸς nil aliud sunt,
 quam flammulae quaedam scintillantes, à pyramidalis ignis
 forma ita dictae, quia extrema ignis flamma instar Linguae
 projecta est. Quod more suo, hoc est, Eruditissime ad Ho-
 ratii quendam locum docet † Aeternum Philologiae, atque
 Universae Litteraturae Decus & Ornamentum, FRIDERI-
 CUS RAPPO LUTUS, Patronus & Praeceptor noster, quem à
 primis incunabulis veneramus, Veneraturus quoad

vixerimus.

COROL

FINIS

†) Actor. 2, v. 3.

*) Esa. 5. v. 21. vid. C. L. Jo. Buxtorf. Lex Talm. Rabb. fol. 162.

† Praelect. Public. ad lib. 1. ferm. satyr. 5.

37.

4

4

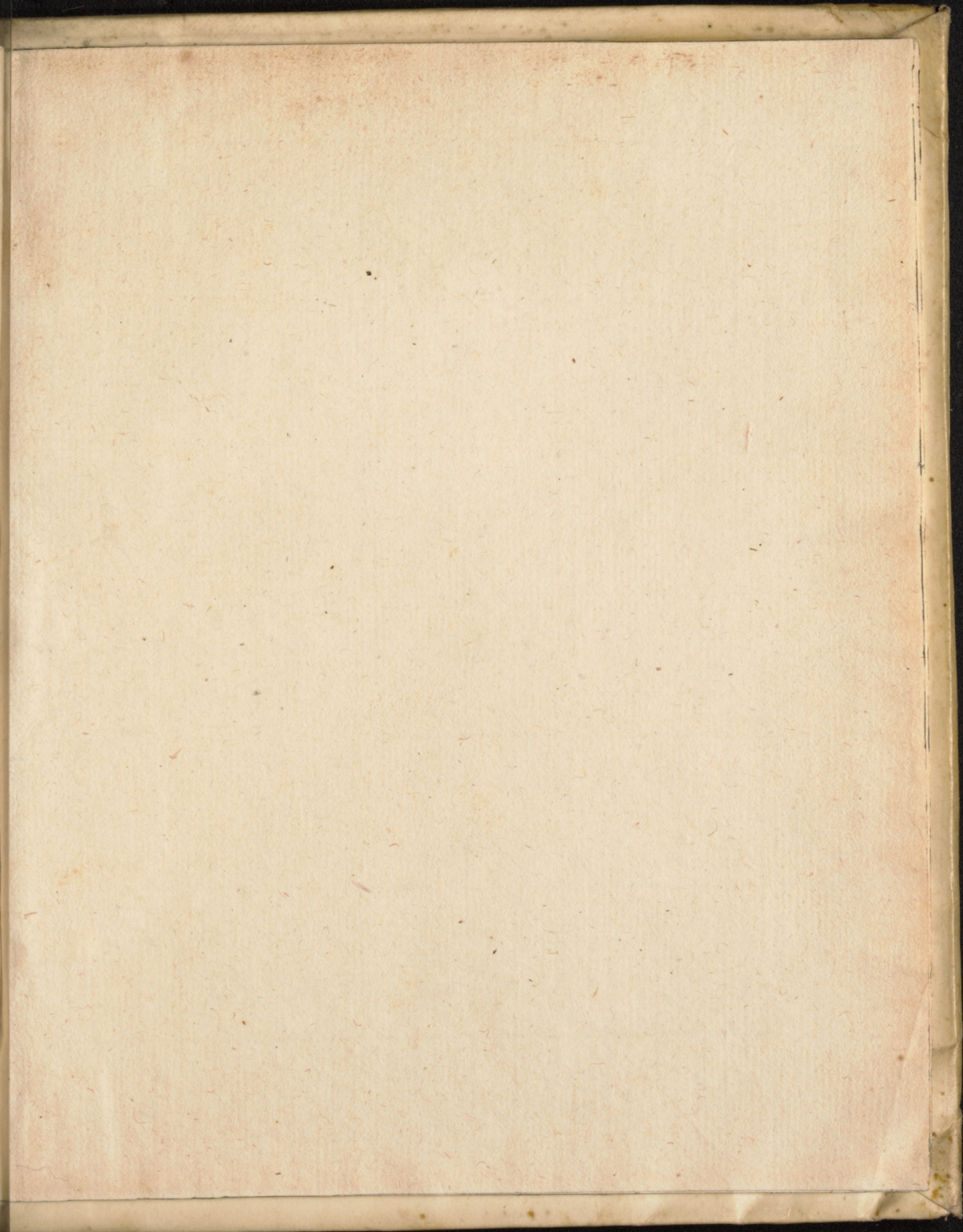
45

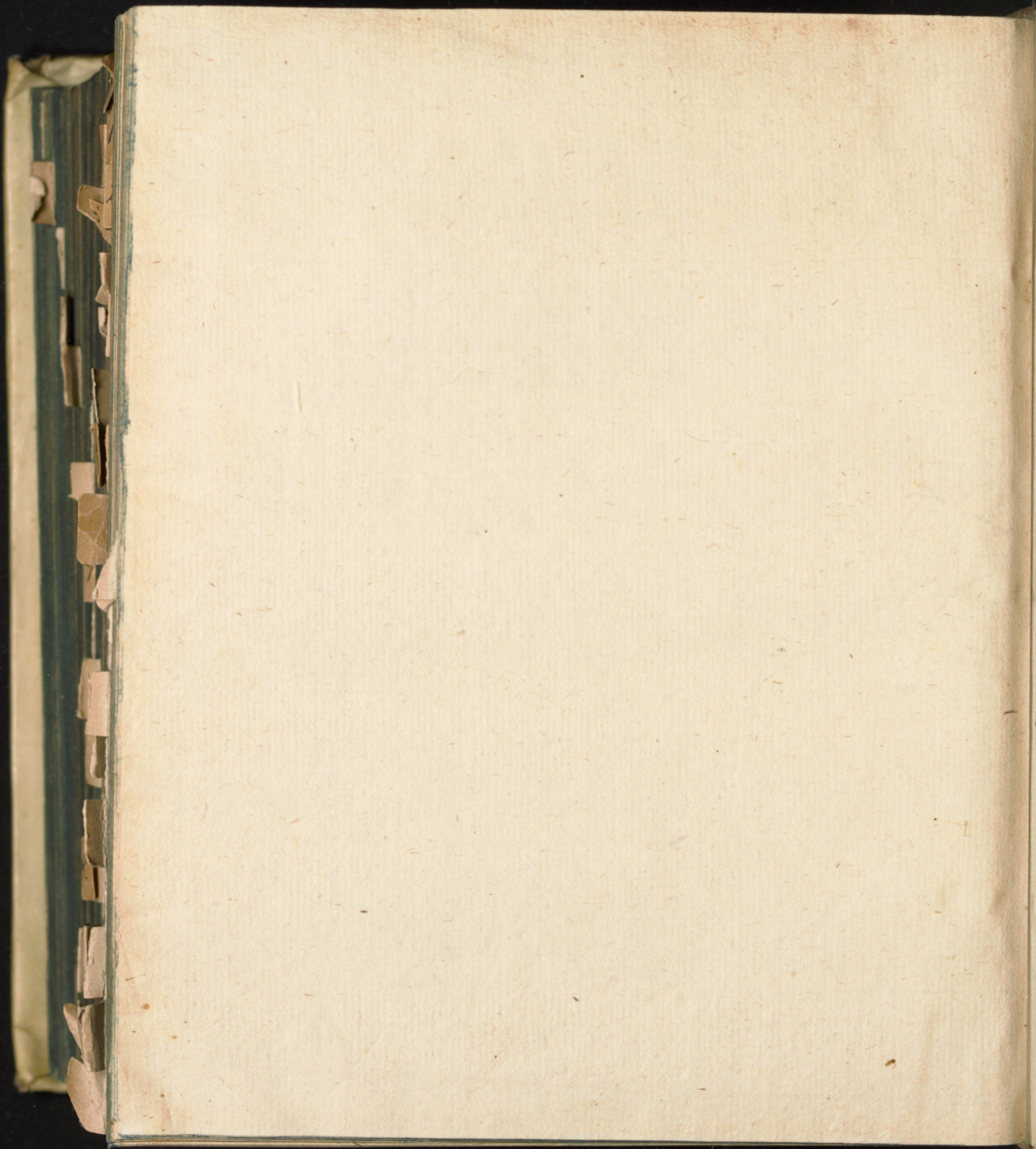

COROLLARI
VICES SVBEANT HÆC
MELLE DULCIORA
MAGNI PHILOGI ET ICTI,
PETRI CUNÆI, PROLEGO-
MEN. IN LIB. III. DE REPUBL.
HEBR.
pag. CCCXXXVI. & CCCXXXVII.

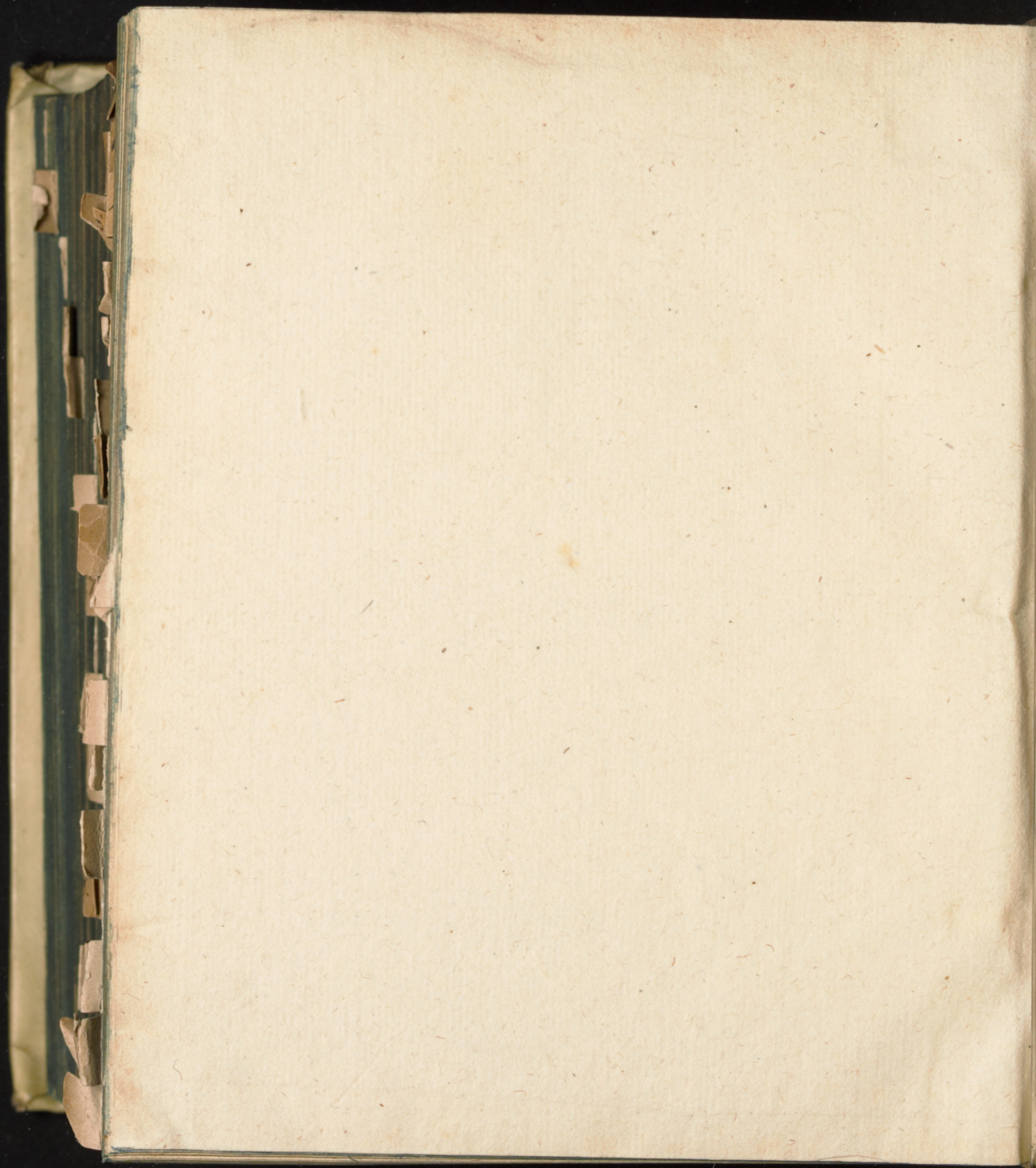
Dicendum aperte est. Valde supine atque oscitanter vivimus. Hispanorum, Gallorumque, & Italum verba atque voces discimus: & postquam classes nostræ alium orbem petivere, etiam cum Indis loquimur barbare. Tam ingeniosi cum simus, unam illam non intelligimus linguam, quam profecto unam didicisse, operæ erat pretium. Quod si qui sint, qui animum suum ad pulcherrimum hoc applicant studium, admodum id fit plerumque perfunctorie. Major enim pars ad fores Hebraismi accedit, quod facillimum est. Interiora autem sacraria, Syriaismum atque Rabbiniismum, ne voto quidem penetrant. Atqui in Hebraismo, quod & quanti sint thesauri, non est eorum judicare, qui sola verba contextus Biblici scire contenti, satis sese doctos putant, uti etiam alios docere velint. Errant illi, meo quidem animo. Pergendum ultra est, dispiciendumque, quid Judæi, vernaculi Bibliorum interpretes, jam olim aut recte, aut secus dixerint. Hoc qui facit, ei jus fasque est de iis rebus libere dissertare, quarum notitia non aliunde erui, nisi ex sacro Codice potest.

FINIS.

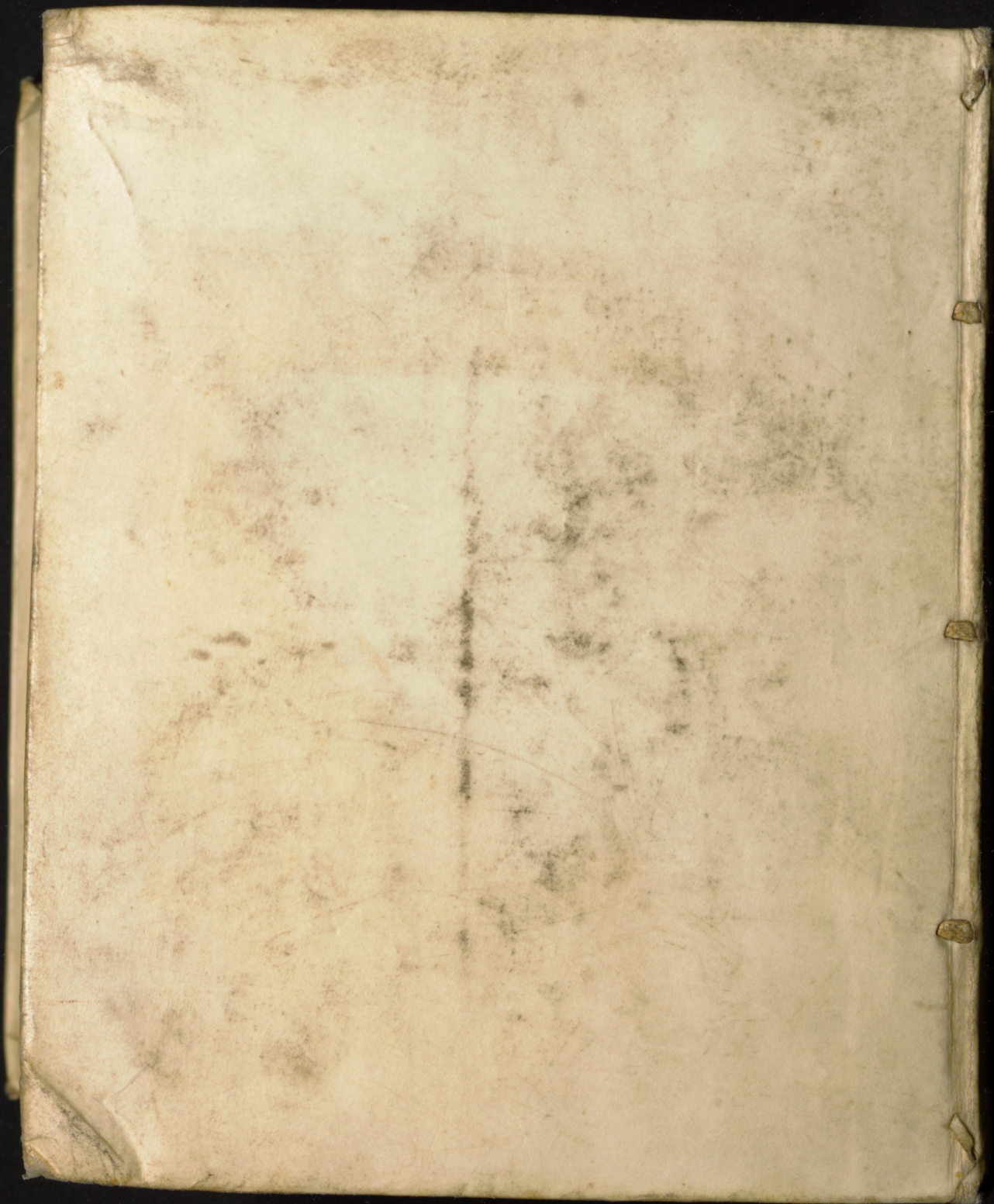

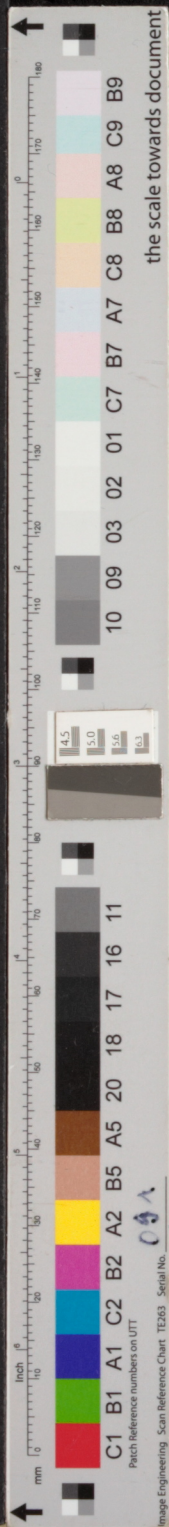

ALCHRO EDUXIT NIMÆ READUNITUM.

hrum Elisai projectus vivus rediens *II Reg.*
rectè dicitur, at si ipsius Prophetæ corpus
o eductum fuisset, resurrexisse tamen dici
tur ergò ad veram Resurrectionem, *corporis*
sein redivivi erectio, quod supra simili evigi-
ein sese erigentis declaravimus. In Christi
medius actus inter utrumque *Descensus ad*
poris morâ & localitate concipiendus, de
atione Christi invenimus *idem numero cor-*
em sustinuerat, unde à præterito actu eti-
angelo dicitur, & Lucas de mulieribus testa-
pus Domini Jesu non invenerint; Angelus
um vacuum ubi posuerunt Dominum, oeu-
m provocat, ut omninò corpus mortuum
erit, nec ab ullo ablatum fuerit; qui error
fuerat, ab ipso Christo visibiliter refutatus
animam corpori rursus restitutam, nec no-
ormatum exinde certum est, quod angeli to-
esum & Dominum, quem mulieres quære-
ut alius utiquè fuisset si novam informan-
isset. Atque ita eodem corpore eadem què a-
s iterum, vivus ille ipse est, (*ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἶμι*
te mortuus fuerat: unde angeli *Luc XXIV. 5.*
llant, & mortuis opponunt, *quid queritis sc̄v*
viventem cum mortuis: ut ita de reviviscen-
rro nullum esse possit dubium.

vidè ita redivivus statim vel in $\pi\tilde{\gamma}$ beatorum
nporis morâ, & locali motu, sicut ita ad infe-
ra monuimus; veletiam eo ipso momen-
s confidere, & exercitio divinæ Majestatis
& salutis nostræ conducibilis fuit, ut sese
redi-

B 3